СВОБОДА
LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ X. | Олифантъ, Па. Четверъ 22-го Мая 1902. | Число 21.

Переглядъ тыждневый.

Таки тяжко було обминути — величезна борба працѣ зъ капіталомъ зачала ся. Єи клича загомонѣли по всѣхъ усюдахъ, де лишь е копальнѣ твердого вугля, зворушили цѣлу Пенсилвенію и попхнули въ ряды борцѣвъ 150 тысячь роботниковъ.

На послѣднôмъ зъѣздѣ майнерскихъ делеґатôвъ, якій вôдбувъ ся дня 15. с. с. въ Гейзелтонъ, Па., майже одноголосно ухвалено розночати ґенеральный страйкъ. Иншого выходу не було. Въ многихъ копальняхъ твердого вугля практикувавъ ся доси такій поганый вызыскъ, доля робôтниковъ була такъ незавидна, що въ противнôмъ случаю они були-бъ змушенй розночати страйкъ на власну руку. А сего именно бажали капіталисты. Ихъ пляномъ було, якъ теперь показуе ся, не допустити до загального страйку, лише выкликати его въ деякихъ копальняхъ, а въ прочихъ вести дальше роботу. Тою дорогою хотѣли розбити майнерску юнію, засѣяти зневѣру въ рядахъ робôтниковъ, роздѣлити ихъ силы, а опосля подиктувати якъ найхосеннѣйшй для себе условя.

Нынѣ нема вже сумнѣву, що вугляный тростъ розославъ бувъ безлѣчь своихъ шпеґунôвъ, абы засѣяти незгоду мѣжь загаломъ майнерôвъ, та се ему не повело ся. Американьскій пролетаръ, будь що будь, прозрôває и перестае бути легковѣрнымъ.

Президентъ юніи сполученыхъ майнôвъ — Мічелъ заявивъ, що въ разѣ потребы зарядить і загальный страйкъ на теренахъ мягкого вугля, а желѣзнича служба (брекемены и машинисты) имовѣрно прилучать ся также до страйкерôвъ. Тогдѣ число страйкуючихъ дôйде до 400 тысячь люда, всякій торговельный и промысловый рухъ буде задержаный, недостача вугля доѣсть всѣмъ и само капіталістичне правительство Сп. Державъ буде спонукане здѣлати вуглярныхъ операторовъ уступчивыми. Надходять вѣсти, що на западѣ вже зачинено кôльканайцять великихъ фабрикъ задля недостачѣ вугля, поверхъ 50 тысячь робôтниковъ лишило ся безъ роботы, а по большихъ мѣстахъ цѣна на вуголь страшно подскочила. За тону замѣсть 4-охъ, треба заплатити 4½, 5, 5½ а навѣть 6 долярôвъ. Наколи теперь такъ дѣе ся, то вже легко собѣ уявити, до чого дôйде за кôлька тыжнѣвъ. Прямо — буде вугольный голодъ...

Ходить чутка, що на основѣ анти тростового права Шермана, президентъ Мічелъ загадуе выточити судовый процесъ тростови вугля, подôбно, якъ се зроблено недавно зъ тростомъ воловины въ Чікаґо, Ил. Є богато доказôвъ, що такій тростъ зъорґанізувавъ ся потайки и сильно розпаношуе ся. Пôдъ его контролю перейшли нынѣ всѣ копальнѣ въ Пенсилвеніи, вôнъ установлюе сумаричну цѣну вугля, пôдвысшае еѣ довôльно, дусить всяку конкуренцію и т. и.

На политичнôмъ овидѣ Сп. Державъ не лучило ся нѣчо нового. Правительство слѣдить бачно за ходомъ подѣй въ полудневой и середущôй Америцѣ, щобы при нагодѣ побольшити тамъ свôй вплывъ; въ конґресѣ не можуть упорати ся зъ филиппиньскими справами; загалъ не вдоволеный зъ безличнои роботы капіталистôвъ и ворожимъ окомъ глядить на безмежный терорь тростôвъ, а політикери працюють надъ выборами до конґресу, якй вôдбудуть ся сеи осени въ большôй половинѣ стейтôвъ. Въ тôй цѣли зъѣхали ся оногды на конференцію до Бѣлого Дому въ Вашинґтонѣ всѣ найвызначнѣйшй личности зъ републиканьскои партіи. Мѣжь иншими й президентъ Рузвелтъ взявъ участь въ тôй конференціи тай не дуже тактовно пописавъ ся. Обѣцявъ вôнъ, що пôдчасъ выборчои компаніи объѣде найбôльше загроженй позиціи — полудневй стейты, и при тôй нагодѣ буде публично забирати голось о бѣжучихъ справахъ политичныхъ. Иншими словами: — президентъ Рузвелтъ давъ себе переробити на звычайного аґитатора републиканьскихъ керманичѣвъ, щобы блескомъ свого высокого становища притягати до нихъ загалъ. Американьскй средства и хитрощѣ...

Камѣнь упавъ изъ серця Американьцѣвъ, бо ґенералъ Шефі доносить зъ филиппиньскихъ островôвъ, що до вôйны зъ народомъ Морôвъ не прійде. На цѣлôмъ островѣ Мінденео пануе спокôй, Мори, одержавши доброго прочуханця пôдъ Беснъ, не мають охоты вести дальше вôйну, а мировй переговоры зъ ихъ султанами и начальниками успѣшно поступають впередъ. Вправдѣ американьске вôйско полишено поки що на островѣ, але оно заступае лише поліцію и стереже пріязныхъ американцямъ туземцѣвъ вôдъ мести ихъ противникôвъ. За кôлька тыжнѣвъ островъ Мінденео буде отвороный для торговлѣ.

Ґен. Шефі додае въ своимъ рапортѣ, що край Морôвъ е вельми чорный и плодородный. Розлогй долины, урожайнй степы, буйна ростинность, чуднй лѣсы, сплавнй рѣки — все те говорить, що вôнъ много лѣпшій для кольонізаціи, якъ корый не-будь другій зъ филиппиньскихъ островôвъ.

На Филиппинахъ сконстантовано доси 3623 случаѣ занедужаня на холеру, зъ якихъ 2706 скончило ся смертію.

Президентъ кубаньскои републики Е. Пальма, котрый мешкавъ доси въ Сп. Державахъ, повернувъ вже на Кубу. Зъ тои причины запанувала на островѣ велика радôсть, всѣ витали президента дуже торжественно, а на высокôй башьтѣ твердынѣ Муро, въ Гаванѣ, вывѣшено по разъ першій кубаньскій прапоръ побôчь американьского. Ще бôльше торжество святковано дня 13. с. м., бо того дня вôддано правлѣне острова въ руки кубаньского правителя през. Пальма, що обнявъ свôй урядъ, а въ цѣлôмъ краю проголошено независимость Кубы. Вôдъ теперь на мапѣ нашои земленьки будемо мати одну републику бôльше, оденъ народъ и край вôддыхае свободнѣйше, вырвавши ся изъ жорстокихъ нôхтѣвъ монархізму.

Подôбно, якъ въ Сенъ Домінґо, кипѣла такожь революція на островѣ Гайті Правительство не перебирало въ средствахъ, намагало ся всѣма силами придусити еѣ, та не могло дати собѣ рады. До найбôльшого заворушеня прійшло дня 12. с. м., коли консервативно клерикальный президентъ Самъ пôдчасъ засѣданя послôвъ впровадивъ вôйско до парляменту. Въ тôмъ часѣ зачала ся въ столичнôмъ мѣстѣ Портъ О Принсъ кровава борба. Зъ цѣлого острова сходили ся оружнй товпы народа и при помочи жителѣвъ мѣста напирали на правительственну армію. Кровь плыла обильно, зъ однои и другои стороны полягло чимало людей. Доперва по 8-годинной борбѣ вôйско пôддало ся и революціонисты побѣдили на цѣлôй линіи. Теперь президентъ Самъ не бачивъ иншого выходу, лише оголосити свою резиґнацію зъ президентуры и на французкôмъ корабли утѣкати зъ краю Диктаторомъ тымчасового правительства проголошено В. Каналя, але мимо того заворушеня идуть дальше по цѣлôмъ островѣ.

Убійника россійского міністра Сипяґіна засуджено оногды въ Петербурзѣ на кару смерти черезъ повѣшене. Берлиньска часопись „Lokalanzeiger“ одержала зъ Петербурга вѣсть, що убійникъ пôдчасъ цѣлого процесу поводивъ ся дуже спокôйно, але не хотѣвъ говорити нѣ одного слова. Ажь при конци, коли предсѣдатель трибуналу запытавъ его, чи мае спôльникôвъ, вôдповѣвъ: „Такъ, одного — россійске правительство!“ Французка праса широко о тôй справѣ розписуесь и доносить, начебъ россійска поліція впала на слѣдъ сильно розгалуженои орґанізаціи революціонистôвъ, що взяла собѣ за цѣль згладити зо свѣта всѣхъ дорадникôвъ и найвызначнѣйшихъ помôчникôвъ батюшки царя.

Коронація 16 лѣтного испаньского короля Альфонса XIII. вôдбула ся дня 17. с. м. середъ величавыхъ, середновѣчныхъ церемоній. Велика частина испаньского народа, туманена католицкимъ попôвствомъ, вельми много доброго надѣе ся вôдъ того коронованого дѣтвака, одначе ти надѣѣ не будуть мабуть нѣколи здѣйсненй. Насъ учить історія, що королѣ вихованй єзуитами, дѣлали много лиха, недобра. — Надоспѣла вѣсть (ще доси не потверджена) що пôдчасъ коронаційного торжества заговôрники угрозили атентатъ на жите королика. Выслѣдокъ атентату такій, що короликъ выйшовъ цѣло, а заговôрникъ повисне на шибеници.

Въ цѣлôй Франціи переводжено выборы до французкои палаты депутованыхъ, въ якихъ побѣдили поступовй елементы. Консерватисты и клерикалы, помимо великого зъусиля и скаженои аґитаціи не могли выбрати бôльше послôвъ, якъ мали перше. Народъ французкій пôзнавъ, хто ему ворогъ, а хто другъ. Треба запримѣтити, що выборы вôдбували ся всюда дуже спокôйно, себто зовсѣмъ вôдмѣнно, якъ переводять ся въ тыхъ державахъ, де верховодять консерватисты и клерикалы.

Президентъ французкои републики — Любетъ, выѣхавъ дня 13. с. м. въ гостину до россійского царя, абы вôдвдячити ся ему за те, що минувшого року „зволивъ посѣтити“ Францію. Многй политики приписують тôй візитѣ глубоке политичне значѣне.

Зъ пол. Африки надôславъ лордъ Кіченеръ слѣдуючій рапортъ до анґ. міністерства вôйны: „Ґенералъ Брюсъ Гемілтонъ заполонивъ 27, Колбрендеръ 70, а Дж. Гемілтонъ 357 Бурôвъ. Забрано ровно-жь чимало возôвъ, худобы и припасôвъ, якй належали до бурскихъ командъ на сходъ вôдъ Гартсъ Ріверъ въ Трансвалю. Силы ґен. Деляреля змалѣли вôдъ марця о 860 люда.“

Въ другимъ телеґрамѣ зъ дня 15. с. м. доносить Кіченеръ, що зъѣздъ бурскихъ вождôвъ и делеґатôвъ, якй мають обговорити условя мира, вôдбуде ся сими днями и вôнъ подирівъ на ту цѣль все, що було треба. Не звѣстно одначе, чи и коли той зъѣздъ вôдбувъ ся та й що вôнъ порѣшивъ. Кіченеръ мовчить доси мовь заклятый, лише анґлійска ґазета „Post“ одержала вѣсть, що бурскій комендантъ Лука Меєръ приславъ до през. Круґера въ Бруксели телеґрамъ, що буде безъ сумнѣву заключеный миръ.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Май.		
22	Ч.	† Николая перен. мощей
23	П.	Симона
24	С.	Методія. Мокія
25	Н.	5. Самар. Епіфанія
26	П.	Гликеріи
27	В.	Исидора муч.
28	С.	Пахомія Великого

— **Грозный** пожаръ навѣстивъ галицке село Романôвъ, коло Бôбрки. Въ протягу двохъ годинъ згорѣло 26 домôвъ и около 120 будынкôвъ. Мѣжь иншими спопелѣли й приходскй будынки. Много людей було того дня на ярмарку въ Бôбрцѣ, другй при роботахъ въ поли, то-жь й ратувати не було кому. Доперва пôзнѣйше наспѣли зъ помочію люде зъ сусѣднихъ сѣлъ и уратували решту села вôдъ знищеня. Втраты выносять загаломъ около 60.000 коронъ.

— **Нѣмецкій** корабель »Саккарагъ« розбивъ ся и порпувъ дня 14. с. м. на чілійскôмъ побережу. Вразъ изъ кораблемъ потонуло богато дорогихъ товарôвъ и 1,500.000 долярôвъ въ золотѣ. Залогу уратовано.

— **Убôйства** и самоубійства допустивъ ся въ готели Паркеръ Гавсъ въ Миннеаполисъ, Мин. аґентъ мілвоцкои Герпестръ Ко. — Д. В. Войтъ. Однымъ выстрѣломъ зъ револьвера вôдобравъ вôнъ жите хорошой паннѣ М. Велшъ, а другимъ собѣ. Причина сеи траґедіи покрыта глубокою тайною.

— **Департаментъ** працѣ оголошуе рапортъ, зъ якого выходить, що за послѣдныхъ 13 лѣтъ було въ Сп. Державахъ 69.166 страйкôвъ и 6.067 бойкотôвъ, въ котрыхъ брало участь 3,712.561 робôтникôвъ. Бôльша половина зъ нихъ була безуспѣшною. У всѣхъ тыхъ случаяхъ втратили властителѣ 94 825.237 долярôвъ, але и втрата робôтникôвъ выносить 190,493.173 дол. Рôжнй робôтничй орґанізаціи выплатили страйкуючимъ 10 міліонôвъ долярôвъ запомоги.

— **Судъ** въ Чікаґо, Ил. засудивъ оногды на вѣчный арештъ Словака Павла Хлапечку за те, що застрѣливъ минувшого року двохъ злодюгъ (бомôвъ), котрй хотѣли его ограбити.

— **После** урядовои статистики лише зъ одного спишского комітату на Угорщинѣ выемиґрувало послѣдными часами до Америки 30 тысячь душъ, єще передъ 3 ма роками число живучихъ въ Америцѣ еміґрантôвъ зъ того комітату не перевысшало 12 тысячь.

— **Страшна** експльозія нафты приключила ся дня 12. с. м. въ Пітсбурґъ, Па. на передмѣстю Шеріденъ. Два ваґочи наповненй нафтою зъударили ся на перехрестю Коркъ Ронъ, въ наслѣдокъ чого нафта розлила ся и широкою струею поплыла до засвѣченыхъ ляммповъ на пересувачахъ шинъ. Се выкликало великій огонь и експльозію першого ваґона. Прохожій народъ, зацѣкавленый незвычайнымъ пожаромъ, зôбравъ ся въ велику товпу и придивлявъ ся огнянымъ струямъ. Въ тôмъ зъ грôзнымъ шумомъ и гукомъ експльодувавъ другій и третій ваґонъ. Нафта вылетѣла высоко у воздухъ и почала падати на людей огнянымъ дощемъ. Мѣжь товпою повставъ великій переполохъ и метушня. Всѣ хотѣли утѣкати, та не знали в котру сторону; кождый бажавъ ратувати жите, та въ страху попадавъ въ еще бôльшу халепу; все тручало ся, падало и тратувало. А зъ горы все падавъ огняный дощь, горючй струѣ обнимали всѣхъ и люде почали горѣти мовъ смолоскипи. Експльозія знищила такожь два сусѣднй будинки, де було тогдѣ около 200 особъ и спалила оденъ готель. Заки наспѣла пожарна сторожа и шпитальнй амбулянсы, 13 особъ згорѣло живцемъ, 212 було попареныхъ и покалѣченыхъ. Зъ тыхъ послѣдныхъ померло вже въ шпиталяхъ 12 и либонь помре ще кôлькадесятьохъ.

— **Свого** мужа застрѣлила въ Ст. Луисъ, Мо. якась паннѣ Морфі. Нещасный погибъ вôдъ разу, бо револьверова кулька поцѣлила его въ само серце. Убійницю увязнено. На стаціи поліційнôй заявила, що дѣлала въ оборонѣ свого житя. Застрѣленый женою В. Морфі числивъ 36 лѣтъ и працювавъ въ електричнôмъ заведеню.

— **Изъ** спадщины по бл. п. галицкôмъ митрополитѣ и кардиналѣ С. Сембратовичу, выпроцесувавъ адвокатъ д-ръ Ст. Федакъ вôдъ Фискуса 72.000 коронъ, якй по воли покôйного будуть роздѣленй помѣжь рускй бурсы. Бурсѣ въ Новôмъ Сончи, въ родинныхъ сторонахъ бл. п. кардинала, припадае 20.000 коронъ. На безплатне умѣщене будуть мати першеньство беднй свояки покôйного.

—**Конвенція** жидôвскихъ рабінôвъ, скликана въ цѣли перенесеня сабашу зъ суботы на недѣлю, вôдбула ся оногды въ Ню Орлінсъ, Лусіяна. Якъ звѣсно, жиды святкують сабашъ въ суботу, пôсля старокраєвого звычаю, наслѣдкомъ чого тратять богато въ своихъ интересахъ. Много рабінôвъ було тои гадки, абы йти слѣдами всѣхъ цивілізованыхъ народôвъ Америки и святкувати въ нашу недѣлю. Ходить лишь о се, що черезъ святкованѣ недѣлѣ дае ся примѣръ пôддержуванѣ всего, що хрестіяньске. На разѣ не ухвалено нѣчого, лишь порѣшено вôддати проєктъ пôдъ розвагу кагалôвъ. Найблизша конференція въ тôй справѣ вôдбуде ся слѣдуючого року.

— **Морозы** навѣстили минувшого тыжня сходну Пенсилвенію и середущій та западный Ню Йоркъ. Фармеры и огородники потерпѣли зъ т и причины велику шкоду, бо огородовина, цвѣтъ на деревахъ и т. п. померзли.

— **Близкій** своякъ австрійского цѣсаря, архикнязь Евгеній, збожеволѣвъ 12. с. м. въ Будапештѣ, на Угорщинѣ. Єго вôддали до заведеня божевôльныхъ въ Паркерсдорфъ.

— **Снѣги** падали дня 10. с. м въ цѣлôмъ пôвнôчнôмъ и западнôмъ Висконзинѣ. Такй самй вѣсти накходять зъ Монтаны, Дакоты, Мінесоты и середущои Канады.

Дещо про Росию.

Ми вже писали нашим читателям, як часто буває в Росиї голод; показали, що буває він що раз частїйше; показали, до якого степеня руйнує голод сільську господарку; як він переводить господарів в стан жебраків, як винищує нарід ослабленем і всякими хоробами, а надто голодовим тифусом і скорбутом. Тепер можемо додати, що в »Кур'єрі Львівськім« прочитали ми таку телеґраму, надану 6 цьвітня в Петербурзї: »На Уралї і в Казанській ґубернії скорбут ширить ся в застрашуючий спосіб«. Дуже коротенько сказано, але наші читачі вже знають, що то за скорбут, і розуміють, що в Казанській ґуб. і на Уралї збільшуєть ся число тих, що конають в пекельних муках; але може не знають, що Урал і Казанська ґуб. значно більша ніж уся Галичина. Та телеґрама вийшла з Петербурга, прийшла через руки російського телеґрафного урядника і безперечно правдива. Сумна правда...

Тепер постараємось подати причини тих російських голодів.

Наші читачі добре знають, яке то сільське жите. Від раньої весни і до пізньої осени, доки, так би сказати, земля жиє, — хлібороб мусить працювати — з шкури лїзти. І не доспить він, і не доїсть й не допе він, а що нагризе ся, то нїхто того не знає. Але надійде зима, замре земля, — і робота селянина значно зменьшить ся. Робота зменьшує ся, а гризота збільшує ся, — і се власне дуже характерно для російських селян. Вони бідаки, — а межи ними й наших українців 30 міліонів, — за весну, лїто й осїнь гірко напрацюють ся, а прийде зима, то не мають чого їсти, пухнуть з голоду, мруть на тифус, на скорбут, та на інші хороби.

Щож за нечиста сила, що чоловік гірко працює, не марнотравить, а не може собі випрацювати кусок бодай сухого, але щоденного хліба. Кудиж діває ся праця? не вже її закопують марне в землю?...

Так, — працю можна марне закопати, і російське селянство дійсно богато її марне губить... Не його в тім вина.

Наші читачі знають, що земля потрібує, щоб її добре вигноїти, добре зробити, добрим насїнем засїяти та зробити все в пору, — то земля й вродить, то праця, вложена в неї, не пропаде; а як не зробити в пору, як не зробити того, що земля потрібує, то найтяжша і найсильнїйша праця пропаде. Се річ загально відома, а нашим читачам аж занад то відома. Не потрібуємо нїкого в сьому переконувати. — Тепер сільська господарка не може провадитись так, як 40—50 лїт тому, а потрібує нових способів, — і тодї допіро вона винагородить працю; тодї земля верне землеробові з великою користю вложену в неї працю; — а без того, шкода заходів.

Подивимось тепер, якуж то господарку провадить російське селянство. — З гори мусимо сказати, що третя частина селянської землї в Росиї що року облогує, дармує, — бо в Росиї мужицьке хліборобство тримає ся на трохпільнім системі, і буде се так довго, поки всї форми російського житя не змінять ся в коріневи. Доки буде деспотична форма правленя, все буде нек сковане; будуть сковані й селяне і не могти-муть зробити навіть такої легкої, але дуже важної речи, як зміна пільного системи, на новійший, видатнїйший, користнїйший.

Далї здивую наших читачів, коли скажу, що богато російських селян оруть землю стародавними сохами, якими можна лише драпати землю, а не орати, яких наші читачі напевне навіть й не бачили. Новітні плужки й плуги там мало розповсюджені, бо зрештою й не можуть розповсюджуватись, коли не має чим тягнути того плуга чи плужка: зголоднїлий заморений кінь не потягне такого плуга, та й сам господар, також зголоднїлий й змарнїлий, не дасть йому ради. — А де російський селянин дістане гною, коли він не має худоби, не має соломи; де він візьме того конче потрібного гною. Аджеж ще в 1891 і 92 голодних роках, в 34 ґуберніях з 50 міліонів селян 16 міліонів зовсїм позбулись коней; а скількиж то селян сього року позбулось зовсїм коней в шістедесятьох ґуб.; а скільки зісталось з одним конем. — А що можна зробити з одним конем в господарцї? — Тепер згадаймо ще насїнє. Ми знаємо з російських урядових справоздань, що наприклад сього року селяне вже все зерно, яке мали, з'їли. Тепер весна. Чим же вони будуть сїяти ярину, яким зерном, — хто його знає; може таким, що його не варт кидати в землю, бо не зійде; бо тож зерно куплене не своє, коли чоловік найлїпше відкладає на насїнє. От така то господарка російських селян; анї вигноїти анї виорати нема чим, анї засїяти. Виходить тепер, що обробляти землю, то марне тратити час, силу й здоровле.

Оброблене землї, що могло-б зробити щасливим чоловіка, в Росиї робить його дуже нещасливим, але не земля в тім винна, анї сам селянин. Винні порядки, якими звязаний кожний шаг російського селянина. Російське селянство дійшло до жебрацького стану, і доходило до нього на протягу довшого часу.

Показавши нашим читачам одну важну причину російських голодів, і дуже слабу рільничу продукцию, покажемо ще другу, яка з першою становить ту нечисту силу, що без'упинно руйнує й нищить російське селянство. Маємо на думцї російські державні податки, котрі попросту суть страшні здирства, чистий рабунок голих мас.

Питане само собою напрошуєть ся; чи платять ті голяки податки. Платять! Ще й як платять! Правда богато є таких, що вже нїчого не платили до державної каси по 2—3—4 роки; є вже й таких досить, що не платять по 5—6—7 лїт. Не дивлячись на жадні способи видобуваня податків певна часть селянства не платить нїчого, бо нїчого не має. Межи тими способами добуваня податків є дуже лютий — се битє селян різками, се здиране з нещасливих шкіри Се напевне не мило вразить наших читачів, що російський державний закон дозваляє бити різками селян нарівні зі злодїями. Той селянин, що свею кирвавицею годує тих панків, що пишуть усякі закони, прирівнюєть ся тими законами до остатних злодїїв; для тих панків мало людського поту й крови; вони тягнуть з нього ще душу, їдять його тїло.

А тепер вернїмось до російського буджету. Він найлїпше доказує, що селяньство платить податки. В буджетї на 1902 рік доходи показані в 1 міліярд 946 міліонів, 571 тисячу 976 рублів; — се майже два міліарди рублів; таж то страшна сума. Більша частина тих грошей, зібраних з бідаків, йде на утримане державної машини; на утримане царя, міністрів і решти великих, середних і малих урядників; на утримане війска, поліциї; на утримане всього, що душить Росию. А значна частина тих доходів ховаєть ся царем і міністрами на всякі їх потреби і на всякі випадки, творить так звану »свободную налічность« (лишню готівку). Страшно подумати, що може дїятись в деспотичній державі: нарід мре з голоду, а цар складає »лишню готівку«. Який підлий виродок мусить бути той, хто захвалює подібний лад, і баламутить темний нарід. А є такі виродки, що за гроші хвалять той деспотичний лад, сьпівають имни голодови й »кнутови«. — Але вернїмсь до російської державної машини. Той дуже помилив ся, хто-б подумав, що лише два мілїарди рублів річно коштує тая машина. Т'аджеж на першого січня 1902 р. російське правительство має 6 міліардів 497 міліонів 800 тисяч рублів довгів; ті довги назбирали ся за кілька лїт, а то показує, що для правительства мало двох міліардів рублів річно і змушене пожичає, де запопаде: то у Бельґійців, то у Французів. Не кожен з наших читачів годен уявити собі таку суму, як 6 з половиною міліардів рублів (на рубель йде 50 американ. ценгів), але їм буде лекше зрозуміти, коли ми скажемо, що одних процентів за той довг річно платить ся 286 з половиною міліонів рублів. От так то з одного вола сїм шкір деруть; голий нарід обдираєть ся на потреби петербурґської деспотиї. Сам міністер скарбу, докладаючи цареви буджет на 1902 р., сказав безлично, що він зібрав майже два міліарди рублів »не дивлячись на те, що населене через неврожаї остатних 5 років, само не добрало майже міліярд рублів. То міністер сказав отверто і то є надруковано у всїх російських ґазетах. Міністер знає, що народови за пять лїт бракнуло майже міліард рублів, а він все-ж таки витиснув з нього коло 2 міліардів рублів і складає собі »лишню готівку«, а нарід мре. А згадайде собі, що не всї платять податки, — і тодї вам ясно буде, яким здарствам підлягає певна часть селянства. І се так дійсно є; найбільше здирали й здирають в тих місьцях, де чорнозем, і допровадили до того, що в тих місьцях найчастїйше буває голод і найсильнїйший голод.

Ото дві причини російських голодів, котрі йдуть одна побіч другої: перша, погана сільська господарка, при якій обробляти землю, значить даремне пакувати в неї працю, а друга — обдиране російського селяньства правительством. обдиране понад сили того селянства. Обидві ті причини корінять ся в темнотї законів в деспотичні кайдани селян, котрі остатними часами силують ся пірвати ті кайдани. Є надія, що хутко ті кайдани трїснуть. Державна машина що раз більше потрібує грошей, податків, а селяньство що раз бідвійшає. І прийде хутко час, коли і одно й друге дійде до найвижшого степеня напруженя і мусить щось трїснути; селянство не може згинути з землї, очевидно мусить щезнути державна деспотична машина, і тодї почнеть ся лїпший лад.

Далї ми оповімо нашим читачам, чи запобігає собі в тій бідї селяньство, і що робить правительство; чи воно дбає хоч трохи про те селянство, чи воно навіть і в часи народньої біди доглядає тілько себе.

З „Гр. Голосу“

ПÔДЛИ̂ СКЕБЫ.

Задумуючись надъ справами нашои рускои Церкви въ Спол. Державахъ, приходить пытане, чи маємо мы, Русины розвивати ся якъ народъ? Я простый чоловѣкъ кажу, що нѣтъ. Може хто скаже, що не правду говорю. О, давъ бы Богъ, щобъ такъ сталось; я дуже-бъ радъ, щобъ народъ нашъ якъ найлѣпше розвивавъ ся; я мыслю, що Русины мусять розсыпати ся на всѣ стороны, разъ — що бракъ свѣдомости народнои мѣжь нами, а друге — що намножилось межи духовниками, котрû мають становити нѣбы якусь интеліґенцію, безлѣчь богопродавцѣвъ-зрадниковъ. Зъ помежи народу маємо дуже мало интеліґенціи, а зъ духовниковъ заледви четверту часть и то зъ галицкои стороны та кôлькохъ зъ угорскои. Що зъ того, що маємо 2 ґазеты, котрû немало могли бы народъ просвѣтити яко клясу робôтничу, збудити зô сну до житя культурного, політичного и народного,до самостôйного розвитку, але зъ жалемъ кажу, лѣпше й не споминати, бо если хто поважить ся вôдозвати до народу тай заговорити до него по людски, то обскочить го. така зґрая всѣлякихъ перевертнѣвъ. крикуновъ, шпіоновъ, доробкевичовъ, що ажь гидко подумати о томъ. Всѣ они удають проводировъ народу, побожныхъ пророковъ, ба навѣть слуговъ Христа. Чи не чудо 20-го вѣку? Та найбôльше згромадилось ихъ около »А.Р.Вѣстника«;тыхъ мадярскихъ недобиткôвъ тôлько намножилось. що закрывають сонце правды. — Возьмѣмъ насамперéдъ »Вѣстникъ«. Що се за чудо зъ его тактикою циґаньскою? Отъ въ одномъ числѣ надькає надъ непорядками въ справахъ униіяцкои Церкви, нарѣкаючи на мачошину опѣку старокраєвыхъ властей церковныхъ, що не дають епископа и т. д.; другій разъ нарѣкає на православну місію, що та баламутить и перетягає людей на свою сторону; а вже найгôрше уѣдає на своихъ братовъ Галичанъ, що тû не могуть лизати ноги разомъ зъ мадярами всякимъ айрискимъ босамъ, а ґазету »Свободу« то просто зъѣли бы, згладили зъ лиця землѣ, щобъ не вказувала, куда нашому робôтникови треба ити, та що не тримаєсь твердой назвы. Зъ тои причины горлає на »Свободу«, вызываючи всѣхъ и вся: радикалами, соціялістами, поляками, діяволами и т. д. А тымчасомъ его менаджеры безперестанку сыплють дописи до рим. кат. епископовъ, а тымъ самымъ затягають справы своеи Церкви до цѣлковитой заглады; вôддають руского робôтника изъ его матеріяльнымъ добромъ пôдъ чужу контролю, обезвладняючи насъ бѣдныхъ робôтниковъ изъ той слабой свѣдомости и свободы, яку теперь маємъ. Возьмѣмъ на прикладъ якъ стоять до теперь справы нашой руской Церкви? Народъ не просивъ нѣкого о дозволъ ставити церковъ, лишь обрахувавъ свои силы, будувавъ и старавъ ся о священника. Нѣхто ему не намѣтувавъ священника ему не любого; мавъ волю, тримати або вôдправити, сли ему не подобалось; майно церковне було пôдъ его зарядомъ, т. е. рады церковной, выбираной що року. — Словомъ все было вôльне, лишь те все т. є. всѣ церкви треба було злучити въ одну громаду-орґанізацію, а була бы велика сила!

А до чого теперь йде, кождый може поняти. Твердо русская, а радше мадярска партія и еи головачѣ плюють на свою Русьненьку, на той бѣдный робучій людъ, вôдбирають ему те право, яке доси мавъ надъ своими попами, а передають те право рим. кат. епископамъ, щобъ той робôтникъ не мавъ больше жадной контролѣ въ справахъ парохіяльныхъ, щобъ они мали забезпеченый бытъ и коштомъ бѣдного робôтника драпались на вѣкарыхъ и т. подôбныхъ комедій, котрû не принесуть корысти для народу анѣ за нюхъ табаки. Єсть се велика кривда народна, вопѣюща до неба о пôмсту.

Братя, робôтники, если васъ хочь трохи обходить ваше власне добро, бо добро вашихъ церковныхъ маетковъ и обряду, если вы хочь трохи рузумѣете, що васъ чекає, то хто лемъ капку крови руской въ жилахъ має, повиненъ сказати такимъ запродавцямъ: Прочь зъ нашой кервавицѣ!

Я богато знаю порядковъ по рим. кат. парохіяхъ, тамъ попы мають абсолютне право надъ своими парохіянами; розпоряджують, якъ самû хотять, а маючи за собою епископа не озирають ся на народъ. Народъ попови ничь не зробить, а епископъ — маючи контролю и проперти записанû на себе — не дбає або не хоче „księdza" выгнати зъ парохіи, а люде радû не радû лишають свою працю и будують на ново домы божû. Одже уважайте, щобъ вы даколи не будовали независимых церквей, не проклинали свою гôрку долю на чужинѣ.

А щобы кому не здавалось, що пишу и суджу односторонно то наведу вамъ одинъ примѣръ:

По Великодныхъ нашихъ святахъ приѣхавъ до Buffalo, N.Y. о. Шабо зъ Pittsburg, Pa. сповѣдати Русиновъ въ рим. кат. костелѣ. Правда, хорошій зъ нихъ священникъ чи тамъ »духовнік ґрецкего набоженьства«, »Дзе лем за плаца, то пойдзе Русїнох висповедац а по споведзи еще і казань вигласї таку, як се патри«.. Й такъ каже до Русиновъ: »Браца,возлюбленние, юж давно не буласте в сповіди, бо не маце свого духовнїка, та лем пішце ґу мнї все, та я до вас вше приду. Тераз уш мі Руснаци будземе мац добре, бо ми се постаралї о канонїка, котрий буде ся старати о добро гр. католїкох, лем тримайте ся правдивой віри, го он ся постара, же св. о. папа позволит ся нам молити в анґлійском язику і сьпівати, бо то знаце, наша народносц руско-словенска, то така second class matter, та цо ми ся винародовиме, на то нич не дбайте. Хоц ми не будеме розуміти, що і як ся молїмо, то Бог нас без то вислуха, бо он зна, же цо нам треба«. Нашû людиска постовпѣли, чуючи зъ устъ „пана превелебного" таку прекрасну пѣсню, а другû выйшли зъ дому божого просто обуренû, но але пану превелебному не было того досить. Вôнъ загадавъ ще иншимъ способомъ насъ высмѣяти. Зъ вечера висповѣдивъ людей, а рано мавъ вôдправити службу божу, але що за мало му далисьмо грошей, бо лишь $30.00 то вже не годенъ бувъ чекати, бодай хочь до 5-той рано, лемъ взявъ тай втѣкъ, лишивши Русиновъ безъ запричащаня, и мы мусѣли просити рим. кат. священника, щобы зробивъ за него службу и вôдбувъ набоженьство. Отъ такая-то твердо-русска мадяроньска натура! Въ виду такого твердо русского духовеньства годѣ и дивовати ся, що Русины переходять на цареславіє, бо хто хоче бути Русиномъ то годѣ му бути обомъ наразъ Анґликомъ и Русиномъ: Такъ то шанує о. Шабо „ґрецко кат. обрядокъ!" Встыдъ и ганьба такимъ запроданцямъ. ренеґатамъ свого народу!

Интересований Русины зъ Бофало.

Дописи.

22. ЛИСТ ІЗ СТАРОГО КРАЮ.

Із свобідної сторони.

Замість »Листа із старого краю« — лист із Швайцариї, одинокої може на сьвітї держави, де люди живуть свобідно, де їх зовсїм не гнете не тільки правительствена система, але де також найбільший ворог робучого народу, все пожираючий і всїх пригнїтаючий капіталїзм має доволї невелику силу. І редакция і читачі — думаю — не розсердять ся дуже за сю зміну...

Коли би хто запитав, чим вирізняєть ся Швайцария від других держав, то найлучша відповідь була би: Тим, що тут на кождім кроцї видиш, що люди дійстно живуть на свободї, що їм дійстно свобідно дихаєть ся. Побачиш Швайцарця — бідного чи богатого — то здоровлем, силою і свободою так і пашить від него. Що правда, за повільні вони трохи, за спокійні, і тему нам, огнистим Славянам, не можуть зовсїм подобати ся, але се вже їх характер такий... Одно, що робить їх симпатичними, се їх любов до природи і їх велика добродушність та віра в людську чемність. От таке місто, як Ціріх, найбільше із швайцарських міст, виглядає немов наше село — ціле серед зелених садів та цьвітів. Лиш коби такий добробит в наші села... А віра в людську чемність у тих людий прямо безгранична. Приїжджаєш, чоловіче, з чужої держави, нїкому незнаний, і тебе приймають в хату, годують, ждучи на заплату до кінця місяця. Їдеш де-небудь, зичать тобі гроший на дорогу, віручи на слово, що віддаш... Добре, видно, поводить ся тим людям, чесні всї у них, коли вони так другим вірять.

Що в Швайцариї стоїть шкільництво дуже високо, що тут до висших шкіл, котрих тут много, і то всї дуже добре устроєні, з'їжджають ся чужинці з ріжних сторін сьвіта, про се й говорити нїчого. Згадаю лише про шкільне виховане малих дїтий. Коли побачиш, як то весело біжить до школи і весело вертає з неї, пустуючи по дорозї, як свобідно іде з учителями за місто на прогульку, позволяючи собі на всякі дїточі псоти, а учитель з ними бавить ся, коли видиш, як все те сьміле супротив незнакомих людий, то прямо серце радуєть ся і мимоволї насуваються ся на гадку наші збідовані дїти, дрожачі перед тростиною »пана професора«.

Менї довело ся попасти в Ціріх як раз на 1. мая, коли робучий нарід всього сьвіта обходить своє сьвято, коли по всїй землї песеть ся поклик батька социялїзму Маркса: »Пролетарі всїх краів, єднайте ся!« Я бачив уже те сьвято в Австриї, де за робітничим походом тягнеть ся банда поліцаїв, готових кождої хвилї замкнути похід, взивати навіть поодиноких людий, аби »розійшли ся«, ужити оружя... А тут — яка ріжниця! Кількатисячний похід двигаєть ся свобідно на перед, а участники походу веселі, одушевлені, вдоволені... Видно, що нїхто їх не задержить, нїхто не розгонить, нїхто не приарештує... День перед тим був навіть зазив до урядників і загалом членів ріжних властий социяльних демократів, аби взяли участь в поході, значить, не боять ся вони за се переслїдувань... І так ідуть вони новагом через місто, орхестри грають, не-социялїстична публика приглядаєть ся спокійно, а перед ведуть дїти, зовсїм маленькі дїти, такі, що прямо недавно ходити навчились... Іде їх по кілька рядочком, пристроєних по сьвяточному, заквітчаних цьвітками, а двоє крайних несе над цїлим рядком вінець з соснини. І так ідуть вони, веселі, з усьміхненими личками... Коло мене стоїть мати — Росиянка. Не може здержати ся від плачу і хлипаючи шепче: »Щасливі дїти і щасливі матери, що живуть в такій свобідній сторонї...«

Так, щасливі дїти і щасливі матери, але те щасте виборти, кровю оплатити треба...

Ціріх 6. Мая, 1902 р.

М. Л.

З Sifton, Man., Canada.

Дня 12 с. м. відбув-ся у нас „головний мітінґ" партії о. Жолдака. Були делеґати із Sifton, Valley River і Ethelbert. Нарада ішла дуже гладко, бо всї они як мухи в горщку — „одномишленники" — урадили: писати до епископа у Львові, щоби вислав їм свящ. із сьвідоцтвами і то не Василиянина, а пенсиї дістане $600.00 річно, а за слюби по $3.00 — хрест і вивід 30 цнт. Написали на карточцї паперу свою мудру ухвалу, секретар підписав і порозходились до дому, а ту ухвалу дадуть о. Жолдакови коли прийде. — Що з того нїчо путного не буде, се річ певна, але тим часом радуйся великій Василиє. Ж.— будо пелерина. Правда, був там оден і сьвідомійший чоловік Ю. С. з Етельберт. і питав чи той свящ. що прийде на сю парафію має мельдуватись у французкого бискупа чи нї, відповіли, що повинен, але церква, метрики і все майно має бути записане на громаду і не дістане бискуп французкий хоть би тріс, але чи так буде?

Свій.

З Passaic, N. J.

Хочу вам розказати, дорогі братя, чому то деякі старі духовники так хотять утримати ласку з лятинськими бискупами. Ото для того, щоби наш бідненький нарід дурити папскими одпущенями гріхів, папскими позволительствами і держати нарід в темноті. В моїм селі, где я родив ся, в Рудаві яслиской, пов. саноцкого, обдерли попа ґаздів про того папу на 170 ринських, а було то так. Помер оден чоловік і лишив жену з 5 дітьми. А мав той ґазда молодшого брата, що змилосердив ся над бідною вдовою і над дітьми і хоть єму трафляли ся дівчата, бо мав гроші, що заробив в Америці, то він таки постановив з тою вдовою оженитись. Але щож? Сьвященник повів, що він мусить писати о позволительство аж до папи римского, та що то буде коштувати визше 100 папірків. Потім написав гдесь і чтав якийсь папір на незрозумілім язиці, що Гриць Сейка має право женити ся з вдовою. А Микола Стець заплатив 40 злр. за позволительство женити ся з вдовою по своїм браті. Був то чоловік хоровитий і бідний, мав тілько одну корову, двоє бичаток і старого коника. Єго брата забив сусід через сварню і зістала по нім вдова і 4 дітий. Той знов дав ся намовити до женячки з тою вдовою. Прийшли до сьвященника а той каже, що мусить писати до Риму тай що то буде коштувати 100 злр. Людиска плачуть, що не мають звідки заплатити, бо гроший не мають. На похорон тілько позичили, довг стоїть і лихву треба сплачувати — але сьвященик каже, що то мусить бути, бо інакше шлюбу не дасть. Ну і що ж? Мусіли продати корову за 30 злр. і льоху (свиню), що тримали на податок, а то все віднесли на прозьбу до римского вітця. А діти голі, босі і голодні — бо яку бандурочку мали, то і тоту не було чим посолити, бо зробиво і з мамов мусіли дати все за просьбу до Риму... Братя, Русини! Опамятаймо ся вже раз і не даймо фалаток хліба таким, як той кінь мадярский, що ходив сьвідчити на нас і хотів запропастити всіх Русинів і руску справу, бо то Юда Іскаріоцкий; або той борсук сивий, що то все потакує, все до купи змішає, а сам чорта під шкурою носить і разом з мадярскими кіньми пасе ся на руській ниві. Чи думаєте собі, що ми Русини таких собі не запамятаємо і вам ся не відвдячимо? Ми не потрібуємо таких пастирів, що мають на собі Христовий образ а анти-Христову натуру, бо ви такі, що кеди ся Русин хотів вндрапати з мяки на тверду землю, то ви бисте его назад до мяки втрутили. Але памятайте собі, що тут вільна американьска земля! Тут не найдете на нас Ляха або мадярского полісмена, бо нам на них никаким, ви навіть годі темпителі, дупителі. То Ісус Христос казав, щоби за зле прощати братова 77 рази, а ви коли вам ся неподобала радикальна робота, що хлопи що раз більше набирають мудрости, допоминають ся о свої права, то ви далі кликати на поміч латиньских бискупів, нищити руску віру та робити вєтид рускому хлопови? Ви кровопійці руского хлопа! Ви обстаєте за латиньскими бискупами і за папою, бо вам з тим добре, бо ви бисте не мали папи, то бисте не могли таку суму грошей дерти з хлопа на позволительство. Але гов, сива! Бо ми вже даю, і нам Русинам має вже сьвітити сонце, а ви прокляті, безбожні, завзяті — вон до лиця руского! Хотілибисте нас продати Айрішам, щоби Айріші за нашу працю ставили собі палати, а ми, щоби вічно ходили як жебраки і им кланяли ся! А они що ліпшого від нас? Чи они мають по чотири очі, а ви о. Л. і о. О. одни по одному? Оджє українскі попи не боять ся самі ґаздувати без айриского директора, а ви хочете, щоби вас Айріш учив розуму? Я собі мислив з початку, що ви правдиві заступники Русинів, але се неправда. Дурень той, хто вірить, що ви йому плетете, а ще дурнійший той, хто вам дасть фалаток хліба. Ліпше дати псу фалаток хліба, то ся не укусить, як таким, що виставляють себе за твердих Русинів, а злупили би з Русина шкіру і дали би собі черевики ушити, а мясо і кров з'їли би, а за кости то би гроші взяли. Єсли всі тверді в Галичині такі, як ви тут, то ліпше, щоби їх зовсім не було на сьвіті. Нам Русинам так треба Риму, як того вовка в кошарі межи вівцями і то не лиш тут, але і в краю. Будемо ми добре тямити, хто кує ланц на повязане Русинів з латинниками, аж біда тим, що в краю нас дурили і тут за ніс водити нас хочуть. Вон з такими зрадниками, лизунами! Айріші мають свої гімназії, свої високі школи, а ми що маєм? По трох попів ховаємо в однім місті, а о школах ані гадки. Мейфілдский сам признав, що вже 12 літ сидит в Америці, а що з'организував? Голова сива а що показала? Правда, що раз хотів бути бискупом — та хиба тілько всего. Ой маємо ми Русини американьскі чим похвалитись! Народа порядна купка, по біди близько копа — а біди, звади, незгоди аж сьвіт ся крутить. Ось зачав католицкий бискуп з хрунями правувати руску парафію в Олифанті і сейчас прилетів Лавриний з Шенандору сьвідчити, що Талян їм так приказав, щоби були під айриськими бискупами. Та коли під католицкими бискупами хочете стояти, то ідіть до них, нехай они вам дають хліба, але руский нарід під айриских бискупів не піддавайте, щоби потім — коли що зле зробите — рускі робітники не мали права вам повісти, щобисте ся виносили. Памятайте, що як так дальше будете робити, то вист ся позбудете хліба, бо нарід не потрібує мати нич до роботи з латиньскими бискупами. Можуть жити без Риму Німці, Турки, Татари, Чайни, Анґлики, Греки, Серби і т. д. то і ми Русини можемо, особливо тут під вільним американьским небом. Як Американці били Іспанців, то ся не бояли, що їх Рим за то проклене, що їх не пустить до неба. То тілько перезумні Руснаки боять ся того, бо їх страшать так як в Шенандорі і в Мейфілд. А ви честні читателі „Свободи“ не гнівайте ся за то, що я тут написав, бо я читав історію Руси і знаю, що Рим [illegible] котрого ми не можемо ся розвивати. Так само латинники гордять нашою мовою, бо кажуть, що то хлопска, а мадярскі газафіки то еще з хлопом дещо по тарпацки гуторя, а з собою по мадярски, по азіатицки. Або той Годобай, що тепер прийшов з краю, то ані тілько не знає по руски, що моя 6-літна дівчина. Проч з такими фаризеями, лизунами, що лижуть лаби католицким бискупам, най ідуть до них хліба просити.

Е. М. Р.

НОВИНКИ.

Дальшій выказъ жертвъ зложеныхъ для рускихъ студентовъ въ Галичинѣ.

Русини з McKeesport, Pa. зложили на руки п. М. Ґраціни, секретара місцевого „Союза“	$11 00*)
Попередно зложено	795.98
Разомъ	$806 98

*) Поіменний спис видрукуєсь пізнійше

Старайтесь, щобы мы могли послати бодай 1000 доляровъ до краю!

Бачность!

Сергий Кисільовский наш агент відвідає сими днями предплатників „Свободи“ в стейтах Ню Джерзі, Ню Йорк і Конектікот. Він має право колектувати предплату за „Свободу“ і полагоджувати всякі други справи в нашім імени. У него можна також купити всякі цікаві рускі книжки.

Видавці „Свободи“.

— **Анґлійске** товариство библійне обходить с. р. 98 річницю свого истнованя. Въ тôмъ часѣ выдало оно на выдавництво святого письма 62 міліоны 500 тысячь доляровъ и розповсюднило 170 міліоновъ екземпляровъ библии въ 340 мовахъ.

— **Новый** тростъ муки зъорґанізувавъ ся въ Минеаполисъ, Мин. Належить до него 19 найбôльшихъ мельничихъ заведень въ Минеаполисъ, Бофало, Сиракюзъ, Бруклинѣ, Ню Йорку, Джерзи Сити и по цѣлыхъ Спол. Державахъ. Добродѣйство сего нового лиха вже слѣдне, бо мука подорожѣла.

— **Священники** теребовельского деканату (въ Галичинѣ), зôбраний на соборчику дня 2. с. м. въ Золотникахъ, ухвалили, що домагають ся вылученя справъ обряду зъ пôдъ »Пропаґанды«, утвореня руско-кат. Патріярхату, установленя руско-кат. епископôвъ въ Америцѣ и на Буковинѣ. Резолюціи тй, вписаний до протоколу соборчика, предложений зôстануть Высокопреосвящ. Митрополитови. Петицію до Св. Престолу въ тыхъ справахъ мае остаточно зредаґувати анкета зъ 5 членовъ, выбрана на соборчику, предложити якъ найскорше до пôдпису всѣмъ священникамъ и переслати на руки Впр. Митрополита.

— **Страйкеры** фабрики „Американъ Бриджь Ко.“ въ Пітсбурґъ, Па., выграли страйкъ наслѣдкомъ чого повернули до працѣ. Компанія згодила ся, а радше була спонукана згодити ся пôдвысшити имъ платню зъ 40 на 47 центôвъ за годину працѣ и обмежити робучій день до 8 годинъ.

— **Звѣсну** Катерину Софелъ, жену ключника вязницѣ въ Пітсбурґъ, Па., котра въ сѣчни с. р. помогла засудженымъ на кару смерти братямъ Бідлъ утечи зъ арешту, засудивъ пітсбурскій судъ на 2 роки вязницѣ.

— **Рафінерія** смальцю фірмы Армуръ & Ко., величезный будинокъ коло 44-ои улицѣ въ Чікаґо, упала жертвою пожежѣ. Огонь бувъ сильный и великій, тожъ тисячѣ людей зôбрало ся, на виадуктахъ абы ему придивити ся. На розѣ 44-ои улицѣ було такъ много зрѣтелѣвъ, що людъ ихъ тягаромъ завалила часть видуктôвъ и около 1000 особъ упало зъ высоты 20 стопъ. Кôльканайцять людей тяжко потовкло ся — деякй зъ нихъ смертельно.

— **Воздухоплавець** Авґусто Северо, Бразилієць и членъ бразилійского парляменту, погибъ въ Парижи (Франція) трагічною смертію. Дня 12. с. м. Северо вразъ изъ однымъ помôчникомъ взнѣсъся бальономъ своего вынаходу высоко понадъ мѣстомъ. Бальонъ летѣвъ въ пôвнôчнôмъ напрямѣ и могъ находити ся на высотѣ 1500 стôпъ, коли въ тôмъ ґазъ въ бальонѣ експльодувавъ зъ гукомъ, подôбнымъ до гарматного стрѣлу. Бальонъ подеръ ся на куснѣ, а оба воздухоплавцѣ, окружений поломѣню, упали на камѣнну улицю близь желѣзнои стаціи Мт. Парнасъ. Северо упавъ на ноги зъ такою силою, що куснѣ поломаныхъ костей пробили пôдошвы въ его черевикахъ, а помôчникъ згорѣвъ мабуть на смерть, заки долетѣвъ до землѣ. Свѣдками тои страшнои подѣѣ була жена тай кôльканайцятьохъ приятелѣвъ Северы, якй ѣхали за бальономъ на автомобілю. Нещасна жена божеволѣе зъ розпуки. Северо, подôбно якъ и Сенто Дюмонтъ, вынайшовъ бальонъ зъ кермою, надъ чимъ працювавъ вôдъ 20 лѣтъ. Якъ бачимо однакъ, не вышло ему се на здоровле.

РОЗВАЛЕНИЙ МОЛ.

—Оповідане М. Гіркого.—

.....Сонце гріє. Легенький вітрець повіває. Море тихенько колишеть ся. Наш човен спокійно пливе серед хвиль. Парус напятий. Простір без краю. Оддалеки бовваніє старий розвалений мол. Ми до його наблизились. — Хвилі міцно бурхають об загату камяну і радо та вільно котять ся в величезну прогалину в ній.

— Не любить море упину — сказав мій керманич, старий смуглявий моряк.

— Чи давно прорвало сей мол? — Я спитав, мимоволі дивуючись величезній міці води, що знесла скелі страшенні такі.

— Треба сподіватись давно, — якось замислено моряк мені відповів. А чи знаєте, — звернувсь він до мене, — наших моряків кохану леґенду, як море боролось з скелями тими? Бажаєте, я вам роскажу?

Як птахи вільні на волі були вільними хвилі морські... Буря їх мати пестила піснями, й веселі, без смутку, котились вони в далич безкраю...

Але суворий і злий тиран — чоловік, котрого заздрощі вхопили над долею хвиль, їх волю знищить схотів, щоб не пишались вони, несучись над безоднею могутнього моря, щоб ясному сонцеві, блакитному небові невсьміхались. Післав він на працю покірних рабів: холодне каміне дістали із склепу землї і шпурлять у морську глибину почали.

Розгуляло ся море. Весело хвилям дивитись, як падають скелі на дно; підплигують, товплять ся, регочуть ся, хмурії скелі вітають. Метушня поміж хвиль: то-то привіле!

„Із холодного склепу землї хмурі до нас гості прийшли, кіпучою піною ми зустрінемо їх, теплим вітанем та ласкою нагріємо їх, у рідному морі гуляти ми вкупі почнем, і будем кохати ми волю і сьвіт“...

Радіють хвилї юнаки. Тільки буря та батько ураган непривітним свистом гостей провожають, дивлять ся хмуро на скелї... А скелї все падають в море, міцно ляпаючи одна на другую, ростуть міцною стїною, тїснити хвилї морські починають, шлях їх бігу спиняють,

Засмутили ся хвелї, жахливо дивлячись на стїну високу і хмуру: вперше [illegible] шлях загорожено. І, прямуючи рівно свій біг, об скелї ударились грудьми... Стогнучи отхлинули геть...

Невідступні ті мури холодні... Затрусило ся море... Турбують ся хвилї від ляку об стїни жорсткії розбиваючи груди. Стогін по морю пішов. Котять ся хвилї сумні.

„Зрада! гей зрада! кричать. Ми їх, як другів приймали... Волю украли в нас, волю!“

Буря мати рида. Ревучи до стїн їх батько-ураган посьпіша.

„О, скелї, о, скелї грізні! колись-же і ви вільні були, колись-же і ви на волї жили. Навіщо же волю у діток ви украли?“

Насупились скелї грізні: „Не наша в тім воля. Украдеш, як вкрасти примусять“, жорстко вони відповіли і похмуро над морем нависли.

Буря мати гайкнула, ураган батько подавсь: роскazують хвилям звістку сумну: „О, хвилї! о, хвилї сердешні! Загинула воля, загинула. Тепер рабами вас зроблено“...

І ґеть утекли. Море зомліло... Хвилї старі і могутні сховались в морську глибину... Не розбуде їх буря, не скличе їх батько-ураган... Сумно хвилї пливуть молоді; не чути реготу й пісень про волю колишню, сонце тускло їм сьвіте на небі, а небо похмуре і сіре кругом...

Хиба деколи хвилї нові, утомившись в неволї тяжкій, на ворога гуртом одностайним рушали. Купою дужою ударять об гострії скелї, — але й не ворухнуть ся страшеннії скелї, тільки стогін луною гулкою іде: стогнуть то груди розбиті завзятих борців... Море тужило...

Минали роки... Їх багато минуло. Багато хвиль молодих свої груди об скелї розбили. Все сумнійше й сумнійше робилось навколо.

Зажурили ся хвилї: „Будемо ждати та силу ми дбати!“

Минули роки. Потуги набрали ся хвилї-юнаки. У всї країни морські гінців розіслали, сонних будити, всї хвилї бороти ся з скелями кликать... Пірнули гінцї в глибину до хвиль роками старих, закликати в борьбу... Хвилї старі головою сивосріблястою сумно хитають: „Немає в нас нї моци нї снаги. Де нам боротись, і де нам змагатись із скелями?!“...

Кинулись хвилї гінцї рідненьких шукати: неню-бурю і тата урагана. Гайсали по морю — нема; в безкеттї між гір їх знайшли...

„Рідненькі! з щирим витанем, поклоном гінцями од хвиль прийшли ми до вас. Залиште ви гори кісні, швидче в море ідїть, соромницькі кайдани порвіть, що братів наших волю скували. Натхніть ви у хвилї старі дух житя молодого і волї жадане! Збирайте ви грізнії купи і жваво на скелї провадьте. Нас не жахає борба і нам смерть не страшна! Ми волю братерську бажаєм спасти.“

Затремтіло серце у матері бурі, вогнем запалала кров батька урагана. Нагадала річ їм гінців колишні старинні гарні роки. Поглядом щироласкавим на гінців молодих вони глянули; із безкеття гірського в море безкрає гулом могутним оклик веселий луная:

„Йдемо, йдемо ми волю спасать! Вставайте ви хвилї міцні та розбийте кайдани і припони порвіть!“..

Дужий поклик той був: він і сонних будив, старих молодими робив, завзятя й бадьорість даючи... Стрепенули ся хвилї, рушили хвилї, слухнянї зазиву борби... Панувала над морем холодная ніч, хмари густі висіли навколо, в той час, коли вперше поклик проніс ся.

Зі сходу на захід і з півдня на північ хвилї збирались, в лагідні лави ставали.

Хвилї юнаки завзятем киплять і рвуть ся перші у бій... Мов блискавка, буря над морем шугнула, ураган їм на поміч летить... Буря заревла... Застугонів ураган... Хвилї підняті...

„Вперед хвилї міцні! Або смерть, або слава!“ З галасом лунастим до муру ворожого кинули...

Затрусили ся скелї похмурі .. Близько вже хвилї... Поспішають все швидче та швидче... Грудьми вперед виступають, ударились грудьми об скелї — й лягли неживими... Кровью оббризкані скелї, — кровью незнавших ляку бойців.

Реве мати буря: „Дїти розбились! дїти найперші спочили! Багато загине ще вас, та здолаєм сьогоднї ми ворога!“..

Море клекоче... Тим, що спочили, на зміну спішать хвилї нові... Які вони грізьні, які вони дужі! Стогнучи й ревучи бють вони бють скелї суворі і, вмираючи, кличуть на поміч братів...

Міцно скелї стоять, але сумно; хвилї без ляку пливуть. Нема їм кінця, краю немає хвилям грізним. Вийшло море з своїх берегів, всї хвилї в дружину пішли. Галас і стогін над морем стоять. Як дужії льви, хвилї старі їм на поміч летять. Розсипались кучері білі, земля затрусилась навколо; з страшенною силою хвилї бурхають об скелї... Уже ранок почавсь, ранок сумний, неприємний...

Все скалї стоять нерухомі, над хвилями буря реве. А хвилї все гинуть та гунуть, розбиваючи груди об гострії скелї... З жахом збігли ся люде, дивлять ся сумно рибалки, як розбивають ся хвилї завзяті в непомірній, здавалось, борбі...

Стискало ся серце від болю і люде похмурі ридали і Бога благали, щоб швидче борбу він спинив, хвилям побіду щоб дав...

Сам жорстокий чоловік, той, що скелї у море поставив, жахнув ся тепер і прокинулось серце черстве, дивлячись як гине та страждає море...

„О, з якою б радістю сі скелї геть зараз прийняв і волю хвилям вернув!“ Але пізно. Вже хвилї не плачуть; не благають вони, занадто багато загинуло їх, за небіжчиків їм помета дуже солодка...

І з буйним завзятем, під окликом бурі страшної, до скель навіжених хлинули хвилї...

Чути навкруги: “Або скелї холоднї зруйнуєм, або стане домовиною море!“ Рівно і сьміло прямують вперед: одностайне ударили стїну — затрусили ся скелї від натиску дужого... Хвилї зомлїли, отхлинули геть, і з завзятем скаженим хлинули знову... В метушнї все змішалось кругом... Стогін і гул над морем лунає, а море, здавалось, із дна піднялось і з небом укупі злилось...

І розпали ся скелї .. Від останього вибуху встояти більш не змогли, стогнучи впали в морську глибину, де хвилї розбиті лежали...

„Геть нікчемні мерцї,“ спяхнутим скелям море реве: „тут могили завзятих за волю борців, тут хвилї юнаки лежать!“

Розступило ся море, в безодню страшенную скелї з проклятем упали: “Хибаж ото наша вина? Слава всїм хвилям, нам сором довічний за вчинки гидкі!“

Радіє море безкрає: воно побороло ворожую силу. І вільно котять ся хвилї сьпіваючи пісьню тим, що загинули борцям, що житем молодим повернули: „Загинувшим славу — Волю живим!“

Я сидів зачарований чудовою леґендою оцією і з пошаною дивив ся на хвилї веселі і вільні, що дихали силою, дужою силою. Наді мною неба блакит, піді мною море безкрає, залите промінем ясним маєвого сонця ясного. Там, на шпилї гул життя містового, реґіт задоволненя дрібного, хмурий день, ляск батога, брязкіт кайданів, ридане, ридане без краю...

І здавалось менї, що наче там, десь далеко, далеко за хвилями моря буря ревла:

„О, люде! мизерні, нікчемнї люде!!..“

[illegible] Коваленко.

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
The Little Russian Weekly, published every Thursday by the Svoboda Publ. Co., 111 Lackawanna Str., Olyphant, Pa.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered at Olyphant, Pa. Post Office as Second Class Matter.

“Свобода”

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ „Р. Н. Союза“, выходить що тыждня въ Четверъ и коштує:

Въ Америцѣ на рôкъ $2.00
„ „ „ пôвъ року 1.00

Оплачувати ґазету треба все-гда зъ горы (напередъ).

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order. то є карточку, котру достанете вôдъ почтаря або аґента на експресовôмъ офисѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годнй грошей достати.

Адресъ:
„SVOBODA“
111 Lackawanna Str.,
OLYPHANT, PA.

Нумеръ телефону: 8082.

Черезъ нашу редакцію можна замовляти и пересылати грошѣ для всѣхъ старокраєвыхъ рускихъ ґазетъ и другихъ выдавництвъ.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити, мусить подати намъ, кромѣ нового, такожъ свôй старый адресъ.

Безъименныхъ дописей не принимаємо.

УВАГИ.

Поклонники мадярского ідола так від „Ам. Р. Злістника“, як також від „Блазеньского Амерікана“ дуже тішать ся візитатором А. Ходобайом, називаючи єго то апостольским вікарим, то біскупом і т. д. Їм вторують словацкі і руснацкі москвофулї, а навіть тато ґалицко-америк. москвофулів — о. Обушкевич — мав казати своїм парохіянам, щоби не спішились з викидуванем его з парохії, бо приїде небавом „руский бискуп“ і зробить лад. Тимчасом тому „бискупови (ніби) рускому“ так далеко до епископства, як волови до карити. Він навіть по руски не вміє добре говорити, як пишуть. Зрештою для него вистарчить мова мадярска, в якій має здавати рапорти мадярскому рядови, і ще там яка, в якій міг би зрозуміти прикази латиньских ам. бискупів.

А. Ходобай, римо мадярский гр. кат. обряду візитатор — висївши з шифу — заїхав до о. Іляшевича в Brooklyn, N. Y., де мав службу божу. Се так подобалось бруклиньским вірникам, що по від'їзді візитатора стали збирати підписи, щоби о. Іл. забрав ся з парохії. З Бруклина поїхав о. візитатор до Passaic, N. J., де тому пару тиждьнів з'орґанізовалась друга против бискупскої церкви парохія, яку заняв о. Волошин з Mahanoy City, Pa. В Passaic о. візитатор оставив по собі оґірчене, бо коли в рускій бискупскій церкві заховавсь прилично, то в новій церкві независимій по невдалій пробі погодити заявив, що та церков не є церквою і всьо неправне, за що єго порядно виганьбили. Звідси м в удатись о. візитатор до Йонкерс, Н. Й., де очікували его парохияне з бискупскої церкви, але візитатор оминув і поїхав просто аж до Брадок, Па. коло Пітсбурґу. Ту мав службу божу, на якій, як пише „Slov. American“ — було аж 10 тисяч(!??) людей, а другого дня поховав якогось словака. З Брадок ще увідомив одну з сусідних парохий, що хотів би там прибути, але тростіси і рада церкви відписали ему, що не потрібує фатиґоватись, бо они потрафлять самі себе звізитовати.

Яку власть та який круг діятельности має той візитатор (з титулом апост. вікарія — як пише „Злістник“), не знати, бо доси не оголосили сего ані мадярский ряд, ані Рим, ані він сам. Повідають тілько, що має осісти в Вашинґтоні і наострити свій слух. Щасливого і веселого житя!

Події церковні америк. Русинів викликали в старім краю між Русинами оґірчене і примушують наших братів серіознїйше займитись справами церковними — про які тепер часто пишуть в часописях і зачинають обговорювати публично. Ось 2. мая б. р. сьвященники деканату теребовельского на своїм вічу ухвалили і підписали слідуючі свої жаданя: 1) Всїх Русинів-уніятів вилучити з під власти римскої пропаґанди для розширеня віри; 2) постаратись о руского патріярха; 3) під власть патріярха мають належати всї Русини-уніяти в Галичині, Буковині та Угорщині; 4) домагають ся руских епископів для Америки і Буковини. — Тілько далї, а щось мусить бути! Най не думають собі наші опікуни, що ми вже на стілько около діли, що з нас вже мождерти лико!

Від часу як г. В. Туркевич, псаломщик російскої церкви в Ню Йорку і редактор „Свѣта“ став батюшкою, то так змудрів, що не годен нич мудрого в своїй ґаґетці написати. Як би не передруки з старокраєвих москвофульских ґазет „Ґаліча́ніна“ і „г-Руского Слова“, то „Свѣтъ“ сьвітив би пусткою, хоч й ті передруки не лучші пустого.

О. Фтеофан Обушкевич, парох з Мейфілд, Па. і співредактор одної брехливої ґазетки зачав поміщати тамже відкриті письма в обороні своєї чести. В тій самій цїли небавом опубликуємо о. Об. листи, котрими бурить людей і впрошуєсь за душпастиря до таких парохій, котрі мають душпастирів. Се найлїпше оборонить надщерблену і непорочну честь того отченька!

Москвофульскі студенти в старім краю вже погодились з Поляками і вернули назад до школи (на університет). З того однак не виходить, щоби Русини американьскі не мали вже більше складати жертв на тих правдивих руских студентів, котрі постановили доти не вертати на львівский університет, доки Поляки не признають прав рускої мови. Вчера вислала „Свобода“ для правдивих руских студентів 500 долярів на руки доктора Кулачковского, директора „Днїстра“. Других 500 долярів пішле „Свобода“ скоро лиш назбирає бракуючу до тисячки суму.

Не зашкодить запамятати собі, що Головний уряд »Соединенія« до котрого належать такі поваги з між „духовників“ як: о. К. Лавришин з Шенандору (главний духовник), о Г. Мартяк з Фріленд, о. Холошняй з Гомстед і о. Ів. Галько з Гейзелтон доперва з початком Мая довідались, коли припадає Петрівка (піст перед сьвятом П. і П.), в котрій не можна справляти жадних публичних забав.

Ґазетка, котру о. Обушкевич »прирекъ о сколько ему часъ позволитъ — статьями религійного содержанія, коροткими научными повѣстями и притчами, морально вспомагати« — принесла в своїм 5-тім і 6-тім числї ось які »статьи религійного содержанія« та »научни повѣсти и притчи«: »Чортъ и пôпъ радикалъ«, »Драндигалы и фонетика«, »Розговоръ кума Стефана съ Андреемъ«, »Тремґитъ Украина«, »Вѣкраїнська Сѣчь въ Канадѣ« і т. п. Не менче »глубоко-моральни« і »научни« всї дописи і новинки містячі ся в тій ґазетці, котрої співредактором о. Обушкевич.

ВІДПОВІДЬ

пану редакторови „Злістника“*) Жатковичови.

Що до історії руского народу, то я більше розумію, як ви пане Жат. і ваші духовники. Хотяй я не читав історії Дуди, але я п. Жат. прочитаю собі історию Кошута.

Що до релїгійних справ то прошу вас всїх мадярских, латиньских і москвофульских прихвостників прийдіть на науку до мене. Хоч ви кінчили розмаїті університети а я тілько буквар, однак я остаю Русином з мого здорового розуму а з вас пане Жат. і ваших духовників окрім двох священників, котрі суть Русинами, решта не суть Русинами. Ви всї, дармоїди, дурите руский нарід, кажете, що то руска православна віра і католицка то есть то само і т. п.

Що до моєї сьлїпоти сему винні тверді, руссєкі і мадярско-латиньскі духовніки; они мене навчили тілько за посьлїдних 10 літ, і кождого Русина так вчать і нема дива, що звете когонебудь з Русинів сьлїпим. Ту правду ви самі викрили на верх, бо ви з вашими духовніками готові кождого Русина назвати сьлїпим, як би ся хотів дещо вас запитати. Кажете, що я набрав науки від попів радикалів. Мушу вам признати, що так, бо вся добра наука есть потрібна кождому чоловіку. Щоби були всї такі попи радикали, як наші всч. отці, то американьска Русь о много висше би стояла у всїм. Наробили вам богато ті попики шкоди, бо не можете дурити нарід, як дурилисьте тогди, коли ще їх не було в Америці що за похорон ноги або руки платили духовнікам по $25.00. Зопсули, зопсули цїлий ваш ґешефт. Ви кажете, що я ніби то ворог рускому народу. Та чи ви тогди пане Жат. були где на хрестинах, чи може где в салоні, як ви то бабрали до „Злістника“? Я гадаю, що мусїлисьте обходити Ювилей Кошута. Та чиж есть більший хто ворог рускому народови як ви? Пригадайте собі ті часи, як ви видавали ту дрантиву шмату ще в Scranton, Pa. Знаете що ви вирабляли, як ви теремтели по мадярски на того Русина? Коли ви є Русин, на щож ту шмату видаете на словацкій мові? Чиж Русини потрібують іншої мови, коли мають свою? О азбуці ви і ваші духовніки маете тілько понятя, що чорт о сьвяченій воді... Як чорт боїть ся сьвяченої води, так ви боїте ся того що є руске. По щож ви із вашими духовніками стаете по стороні айриских епископів і руску тяжко запрацьовану кроваву працю віддаете в руки айришам? А ті тримають нас Русинів під пропаґандою так як і поганів. Чомуж ви того із вашими духовніками не обясните нашому рускому народови та це за то їх хвалите? Ви недостойні ще ту сьвяту назву носити на собі, що ви є Русинами, бо ви Богом прокляті зрадники християньства, тої віри, котру сам Ісус Христос учив. Ваші духовніки апостоли тілько за гроші. Читали ви коли, що сьв. апостоли були богачами і щоб мали по кільканайцять гавзів і по $30.000 в банках? А ваші духовніки мають. То звідки они того набрали? З нас, з бідного народа, чи ж і то неправда? Одже дайте нашим отцям чистий спокій, бо они працюють для нас бідних Русинів, котрі так низько стоїмо під кождим зглядом. Вашим обовязком есть, щоб ви натискали на своїх превелебних, щоби і они працювали для руского народа. сли прийшли тут жити. А як прийшли тілько кишені наповнити собі нашою кровию, то ми Русини повинні инакше з ними поступити. Вибрати комітет зі всїх парохий, де суть такі дармоїди і вислати до Гобокен, щоб той комітет взяв одну товарову шифу і цїлу ту мадярску твердо-руссссссску і москвофульску дрань відослати чупасом на Сибір. І то для нас Русинів американьских є конечне, бо інакше о пару літ будемо мусїли уживати розмаїті пацьорки і т. д. Ви кажете, що ніби я одмітуюсь од православної церкви. Але то неправда. Я завсїгди узнавав і узнаю гр. кат. православну церков, тілько не узнаю жадного папу ані синоду і кажу вам, що в Йонкерс есть до 1120 душ руского народа, але з них всїх нїт 18, щоб узнавали папу або синод за голову церкви. І не будуть узнавати; не поможе ані той візитатор, що приїхав, бо всї Русини як угорскі так галицкі переконали ся, до чого ви зрадники хочете нас завести. Ви кажете, що я грубіян. Здорового розума чоловік то би того не міг писати. але ви готові кождого Русина так назвати. Нехай то нарід осудить сам, що ви є. Що я попав в духовну пропасть, то я з того прутко викручусь. Піду будь до котрого духовніка і дам $1.00, то від шиткого мене розрішить. Ви кажете, що я осьмiваю церков. Тому так само неправда. Я кожду християньску церков поважаю, але ваші духовніки gr. cath. cerkvi осьмiвають. Факт есть приміром, що Ак. Камiньский сказав, щоб собі Унґаре обрабляли колеса в церкві на Ash str. в Йонкерс; казав, що будуть мати добру колесарню. І хто-ж ту осьмiває сьвяту церков? Єсть ще богато других фактів, але годі про все писати. Нехай руский нарід переконаєсь сам по чиїй стороні правда.

Іван Сабат.

*) Відповідь тая писана ще при кінци минувшого місяця — затратилась між паперами редакційними і тому так пізно друкує ся. Відповідь п. Сосенкови тогож самого автора буде друкована в числі слідуючім. Ред.

Дописи.

З Шамокин, Па.

На днях несподівано дісталась мені в руки „Правда“ і я аж за голову хватив ся з радости, що руский робітник не спить, а таки працює, коли зміг ся вже на 4 ту часопись в Америці. Тож братики дорогі я за голову хватив ся, але не з роскоши лише з сорому. Я побачив в тій »Правдѣ« що там кромі списуваня віри нема ні одного мудрого виразу, а самі обиди рускої церкви і народа; повно чортів, радикалів, анархістів і соціялїстів, а більше нічого.

„Правда“ є лїпшим оборонцем руского народа як „А. Р. Вѣстникъ“ і „Сєѣтъ“, бо має силу чортів і анархістів на помочи, які недопустять до руского народа жадну просьвіту ані любов, хочби прийшло і на кулаки.

Я гадав, що коли наші церкви з'орґанізують ся, то прийде конець всяким хруньствам, та на разї я зовсїм помилив ся. Вороги просьвіти доси ще крились перед народом і потайки копали ямки, аж коли заложилось „Товариство рус. цер. громад,“ коли конечно треба було зрівнати ся з руским робітником і працювати разом для добра руского народа, то ворог тое не злюбили. Бо деж такі пани, як о. Обушкевич, Лавришин і другі приятелї темноти будуть з хлопами робити? Отже дальше не могли ходити потайки, удавати приятеля руского робітника і визискувати его на скілько сил бо ту радикали взяли справу на порядок денний і показатись мусїло, хто нам приятель а хто ворог. Тогди вороги зібрали найгіршу дрань з великих міст, як з Пітсбурґа, Ню Йорку і Йонкерс і зачали видавати „Правду,“ котра своєю вонею засмородила цїлий сьвіт, і люде зачинають утїкати від „Правды,“ як від злого духа. На чолї „Правды,“ як довідуем ся є о. Обушкевич, котрий би хотів, щоби більше попів не було в Америці, лем він сам. Може кому з братів цікаво знати, що то за людина той, що так за інтересував ся Русинама в Америці, що поставив всїх чортів в „Правдѣ“ для оборони „русской справы,“ що кричить на тих, котрі не хотять дати руских церков для айришских бискупів? О. Обушкевич приїхав з краю до Шамокин, Па., бо інде его нехотїли. Наше братство св. Кирила і Методия дало ему красний дарунок на зібраню братскім, а він розпинав ся, що зі Шамокин до смерти не відступить. Але чи дотримав слова? Що друга неділя лазив, як петляр з плейзу на плейз і до року не вибув у нас — втік до Олифанту, а нам обіцяв писати по другого сьвященника, о чим і не мислив. Одного разу приходить до нас на мітинґ і каже, що старокраєві власти не хотять сьвященників висилати до Америки, отже найлїпша рада перейти на православіє. Наші Шамокинці занюхали зараз, що о. Обуш. не хоче видїти більше сьвященників в Америці, тому рішили сейчас, не озирати ся на о. Обуш. и написати самим до бл. пам. митрополита. На ту просьбу дісталисьмо о. Констанкевича, котрий зробив більше для добра ам. Руси, як таких десять Обушкевичів і всї приклонники темноти.

Другим разом просить о. Обушкевич о. Констанкевича на милість Бога: „Прошу тя приходь чимскорше; приїзджай до Мейфилд. Па., бо всьо переходить на православіє!“ О. Констанкевич поїхав і за одну, чи дві мисиї зробив то, чого Обушкевич за цїлий час не міг зробити.

Отже той сам, що розказував переходити на православіє, другий раз кричить на цїле горло, щоби ратувати від православія, а третий раз присягає в „корті,“ що він і всї руські церкви мають належати під айришских бискупів.

Чому о. Обушкевич і Лавришин, приятелї темноти, не любять радикалів, відповідь легка. Фарисеї замордували самого Ісуса Христа за то, що той привязав ся до людей бідних, понижених і хотів їх піднести і зрівнати з другими людьми. Він лем за то зістав розпятий! Так само річ має ся з радикалами. Люде доброї волї привязались з цїлого серця і душі до того бідного народу, бажали-б як найскорше двигнути его з тої темноти, неволї і байдужности, яка запанувала над руским народом, працюють як день так ніч, щоби его зрівняти з другими народами, хоч тут на вільній земли Вашингтона. За те едино суть споневіряні від своїх ворогів-фарисеїв. Братя, серце краєсь від жалю кождому здорово мислячому робітникови, коли глянем з правдивої сторони на ті всї шахрайства, які наші тїла чвертують на три части, а ми робітники дивимось на всьо обоятно. Наші приятелї за наше добро по судах суть волочені, а то вже сором для вас Мейфилдчане і Шенандорці! Єсли маєте хоч трошки руского характеру, виженіть таку голоту зі своїх громад, бо з них добрих наслідків на будуче не можете надіятись.

Ваш брат майнер
К. Котанчик.

Зъ Ст. Луисъ, Мо.

Великій страйкъ малярôвъ вже скôнчивъ ся въ Ст. Луисъ побѣдою робôтниковъ. Малярѣ выбороли собѣ 8-годинний день працѣ и около 9 процентъ пôдвишки. Загаломъ — одержують они теперь за свою працю по 40 центôвъ на годину.

Заносить ся тутъ такожъ на великій страйкъ столярôвъ мебльовыхъ. Надѣють ся его кождои хвилѣ, бо обѣ стороны не можуть якось доси погодити ся добровольно.

Всесвѣтна выстава мабуть не вôдбуде ся въ Ст. Луисъ слѣдуючого року. Кажуть, що вôдложена до 1904 р., але кôлько въ тôмъ правды, не знати.

М. Петровскій.

КУМИ ГРИЦЬ І ІВАН.

Іван: — Ну, прецїнь вже раз знаем, хто нам брат а хто сват...

Гриць: — Не розумію, що кажете.

Ів.: — Кажу, що тепер переконались Русини американьскі, хто боронить справи їх церкви, а хто хоче їх зробити підніжками чужих.

Гр.: — Ой переконались, переконались! І хто би то сподівав ся сего? Ті, що всегда хвалились, що они найлїпші патріоти, найтвердші Русини — стали тепер найбільшими хрунями і т. п.

Ів.: — Бачите, оно все так буває. Хто сам хвалить ся, то якийсь час люде ему повірять, але коли переконають ся, що бреше, то вже ані благословеніє від папи римского ему не поможе. Кождий за хруня буде такого уважати.

Гр.: — Та бо-ж і надурили они вже людий досить.

Ів.: — Але дальше не будуть, бігме не будуть. Чулисьте, що ся діє в Мейфілд або в Шенандорі?

Гр.: — Нї, не чув.

Ів.: — Писав мені кум Гаврило, що люде ся гнївають, що ті сьвященники присягали, що они суть під айриськими бискупами і хочуть тих сьвященників гет повиганяти.

Гр.: — Гм, я не зовсїм розумію тое. Прецїнь і другі сьвященники були у бискупів, чому-ж їх не виганяють?

Ів.: — Другі були, бо так їм приказав митрополит (справдї міг був мати лїпший розум), але були тілько, щоби представитись а не піддатись латиньским бискупам, а тамті два то присягали, що они належать під латиньских бискупів. суть їм піддані так як всї католицкі попи.

Гр.: — Ну, а ті, що представлялись, то не суть піддані католицким бискупам?

Ів.: — Певно, що нї. Бо то, видите, цїлком інакша річ. як хто прийде до боса, щоби єго видїти, а цїлком інша річ, коли хто прийде боса просити о роботу і піддасть ся єго розказам; так само і тут.

Гр.: — А не чулисьте що о мейфілдскім рускім сторі?

Ів.: — Чув'ем де-що чув. Кажуть, що люде зложили на той стор понад два тисячі долярів, а тепер анї товару нема анї гроший.

Гр.: — То не добре.

Ів.: — Певно, що не добре і люде повинні ґаздувати так, щоби їх гроші не пропали. Чув я також, що на Джесепі був якийсь сьвященник, що в шапці службу божу правив, пальцима з шапі причастіє вибирав...

Гр.: — Кажуть, що з пальцей впало му причастіє на землю, а він тото ногою розтер...

Ів.: — О, то і ви чули за него?

Гр.: — Та як би нї? Весь нарід о тім говорить. Повідають, що він був перше католицким ксьондзом, а за 4 чи 5 днів, що був на Джесепі, порахував собі 80 долярів! Бог знає, що то вже з бідними Руснаками не виробляють...

Ів.: — Що виробляють то правда, але хтож тому винен, як не сам руский нарід, що скорше послухає хруня, як чоловіка, що на добре го радить.

Гр.: — Коби хоч ще той страйк не був випав, а то біда така. що страх! Народ втїче гет — як так дальше буде, то в Пенсилвенії ані десята частка Руснаків не зістане.

Ів.: — Утїкають тепер, бо боят ся що страйк буде довго тримати — а скінчит ся страйк то знов повертають.

Гр.: — Коби лиш страйк скоро скінчив ся...

Ів.: — Скінчить ся, не бійте ся, тілько, щоби люде добре ся тримали. Як будуть ся добре держати, то може і мягке угля застрайкує а тогди страйк мусить скоро скінчитись.

Справы „Р. Н. Союза.“

ГОЛОВНЫЙ УРЯДЪ:

Предсѣдатель:
Rev. A. BONCHEVSKY,
10 May str.
ANSONIA, CONN.

Секретарь:
D. D. PYRCZ,
P.O. Box 355,
OLYPHANT, PA., Lack. Co.

Касіеръ:
ALEX. SHLANTA,
Postmaster.
MAYFIELD, PA., Lack. Co.

В місяцю Лютім с. р. приступили до „Р. Н. Союза“ слідуючі нові члени:

	Число в гол. книзі:
SHAMOKIN, PA.	
Янчар Стеф.	2423
Коцур Василь	2423
PRICEBURG, PA.	
Дзюла Андрей	2430
Ґина Митро	2431
Гавран Параска	2431
McKEESPORT, PA.	
Гаталович Іосиф	2438
Яблиньский Митро	2438
Марець.	
BROOKLYN, N. Y.	
Стефан Падла	1221
CHARLEROI, PA.	
Петришак Афтан	1777
Ґижа Михайло	1778
PASSAIC, N. Y.	
Кідонь Данько	484
RHONE, PA.	
Митришин Митро	249
TRAUGER, PA.	
Балас Теодор	739
SIMPSON, PA.	
Криніцкий Томко	2159
SHAMOKIN, PA.	
Кернашевич Мих.	2424
Бубель Іван	2425
YATESBORO, PA.	
Федонь Владислав	2425
ST. CLAIR, PA.	
Краус Валянт	2426
Клятка Асаф.	2427
Поляньский Івзн	2427
Герман Михайло	2428
PRICEBURG, PA.	
Томан Феньо	2432
Гавран Данько	2433
Ядловский Іван	2433
McKEESPORT, PA.	
Лабяк Іван	2434
Байко Павло	2423
Скальский Юрко	2435
Байко Іван	2435
Апріль.	
BUFFALO, N. Y.	
Ваплавский Антін	1777
WESTMORELAND CITY, PA.	
Куча Осиф	2426
DESLOGE, MO.	
Ґрабан Стефан	2329
Баницкий Фецко	2428
Тирпак Темен	2429
Цига Тимко	2429
Кук Демко	2430
YONKERS, N. Y.	
Вачор Семен	1340
„ Михайло	1338
PRICEBUTG, PA.	
Лиґуз Юрко	2433

Д. Пирч,
секретар

Квитъ.

Симъ посвѣдчаю, що днешнього дня получиламъ триста доляровъ ($300.00) зъ касы „Руско Народного Союза“, яко посмертну запомогу за мого мужа бл. п. Семана Падуховича убитого въ майнахъ. За скору выплату складаю сердечну подяку „Р. Н. Союзови“.

Shamokin, Pa. May 5. 1902.
Ева Падуховичь
СВѢДКИ: Иванъ Ґлова
Максимъ Пелякъ

НОВИНКИ.

— **Памятайте на „Руско-Народный Домъ Еміграційный въ Америцѣ“ и высылайте жертвы до касіера подъ адресою:** Mr. Lazor Syrotiak, 42 Washington st., Yonkers, N. Y., а за разомъ увѣдомѣть о тômъ секретаря подъ адресою: Mr. K. Kirczov, 140 Essex Str., Jersey City, N. J.

— **Конець півроку ся зближає. Хто ще не заплатив за „Свободу“, нехай спішить ся.**

— **Коли** нема грошей, то водъ чого жъ розумъ — подумавъ собѣ столярскій челядникъ Францъ Ганель, котрый изъ Вершеца на Угорщинѣ хтѣвъ вернути домовъ до Сеґедину, тай придумавъ ось яку штуку. Вôнъ вылѣзъ у Вершеци на особовый поѣздъ и такъ заѣхавъ ажь до дому, не заплативши й сотика. Штука удала ся ему тымъ способомъ, що вôнъ передъ самымъ вôдъѣздомъ особового поѣзду вылѣзъ на ваґонъ и тамъ положивъ ся на дахъ якъ довгій. И все було бы добре, якъ бы Ганель видко зъ радости, що ему штука удала ся, не набравъ бувъ занадто великои зухвалости. Коли поѣздъ приѣхавъ на яку стацію, то вôнъ лягавъ на дахъ и такъ лежавъ, але скоро лишь поѣздъ выѣхавъ зъ двôрця, то Ганель заразъ сѣдавъ, ѣвъ и куривъ, а вôддакъ лягавъ знова и спѣвавъ та посвистувавъ, не знажаючи на то, що то ваґонъ першои кляси и пôдъ нимъ сплять пасажиры. То робивъ вôнъ щоразъ сильнѣйше и голоснѣйше, ажь якійсь панокъ, котрому вôнъ не дававъ спати, закликавъ кондуктора и сказавъ ему, що тамъ на горѣ на ваґонѣ хтось заедно то спѣвае, то свище. Кондукторъ довго не вѣривъ, та на стації въ Сиреґъ вылѣзъ на ваґонъ и тамъ найшовъ того, хто свиставъ. Ганель мусѣвъ очивидно злѣзти зъ воза, а коли вôнъ сказавъ, що е челядникомъ безъ роботы и порядным чоловѣкомъ, а длятого не хотѣвъ волочити ся та мусѣвъ ажь на такій способъ взяти ся, щобы вернути домôвъ, то его вôдвезли ажь до Сеґедина и тамъ, коли вôнъ вылеґітимувавъ ся, пустили на волю. Але за дорогу таки буде мусѣвъ заплатити. — Въ Америцѣ вмѣють ѣздити и пôдъ ваґонами, та на щасте австрійскй кондукторы ще не знають о тôмъ... .

— **Підземна Росия.** В Росії виходить шість нелеґальних часописий, що пропаґують революцию. В Петербурзї виходить „Рабочая Мысль“, орґан тамошних социялїстів. Доси появило ся 13 чисел. — В Київі друкує ся „Впередъ“, видаваний київским комітетом социяльно демократичної партиї. Вийшло доси 10 чисел. — В Катеринославі, найбільшім промисловім осередку наддніпряньскої України, появило ся доси 6 чисел підземної робітничої часописи „Южный Рабочій“. Саратів над Волгою мае теж свій тайний орґан — „Рабочую Газету“, котрої надруковано доси 7 чисел. Послідними часами появила ся ще й в Нижнім Новгороді „Нижегородская Рабочая Газета“. — Всї ті часописи е орґанами росийских социял-демократів. Крім того зачали і социялїсти революціонери, що признають террористичну тактику, видавати свій орґан — „Революціонную Россію“. Доси вийшли 4 числа. Польскі социялїсти в Королївстві мають три підземні часописи: Robotnik, Proletaryat і Gazeta Robotnicza. Українські революціонери друкованої часописи в Росиї ще не мають, а тілько видають гектоґрафовані листки. Натомість орґаном їх есть черновецке „Гасло“ і „Бібліотека Р. У. П.“, котрої вийшло доси 6 випусків

— Хочешь знати коли яке свято? — Купи собѣ календарь въ редакціи „Свободы“ за 50 центôвъ.

— **Умер** нагло в Буківску, пов. сяніцкого (Галичина) нотар Северин Жуковский, щирий Русин і приятель селян. Мужики йшли до него на пораду в справах судових і гіпотечних як до рідного батька — тим то й смерть его викликала серед тамошних селян великий жаль. Велика товпа народа з доохрестних сіл брала участь на его похороні, котрий відбув ся на сам Великдень. Понеже і межи читателями „Свободи“ е много таких, що не одно добро завдячують покійному, тож не від річи буде подати їм сю сумну звістку.

— **Дѣдуганъ** Т. Мілеръ, Индіянинъ зъ роду, що числить теперь 104 рочкôвъ, оженивъ ся 15. с. м. въ Ню Йорку. Єго суджена переживае вже 52-гу весну житя.

— **При** закладаню пôдвалинъ пôдъ нову каменицю при ул. Рейтана у Львовѣ (Галичина) найдено въ глубинѣ двохъ метрôвъ кôлька тысячѣвъ срѣбныхъ и мѣдяныхъ монетъ зъ часôвъ короля Яна Казимира. Значну частину сихъ старинныхъ грошей закупивъ мѣскій музей.

— **„Общество** св. Василія“ въ Унґварѣ, на Угорщинѣ, заложене звѣснымъ А. Добряньскимъ розвязало ся дня 3. цвѣтня с. р. на загальныхъ зборахъ. Въ першихъ рокахъ свого истнованя було се товариство досить рухливе, але наскрôзь москвофільске. Черезъ москвофільство й звело ся оно нѣ нащо, хочь могло дуже богато зробити для культурного пôднесеня угорскихъ Русинôвъ. Запровадивши въ своихъ выданяхъ чудне „язычіе“ вôдразу вôдôпхнуло вôдъ себе народъ, що не розумѣвъ его, а опôсля поволи й тыхъ интеліґентôвъ, у якихъ жеврѣло хочь на пôвъ свѣдоме національне почуте, не выяснене гараздъ и притлумлюване систематично и мусѣло згаснути та звернути ся въ иншій бôкъ мадярскій, де кипѣло жите, вела ся борба на всѣхъ поляхъ людскои думки. При „Обществѣ“ лишили ся самй колоды — люде и довели его до того, що оно по кôльканайцятьохъ рокахъ заснуло сномъ „блаженныхъ“. Въ другôй половинѣ 90 рокôвъ деякй одиницѣ старали ся розбудити его, а наслѣдкомъ сего була газетка »Наука«, яка й доси выходить, але зъ неи вийшовъ мертворожденный плôдъ. »Наука« вôдъ разу була засуджена на смерть, бо такъ редаґована, що селянина не могла вдоволити: не порушувала нѣ одного пытаня, яке могло бы его зацѣкавити. — Отже трупъ пôйшовъ до могилы, »Общество« упало, лише »Наука« ще коротае свôй вѣкъ. Кôлька одиниць заложили теперь нове товариство, пôдъ назвою „Литературное и Книжное Акційное Общество въ Унґварѣ.“ Чи потрафить оно зôрвати зъ традиціею свого попередника, чи потрафить увôйти на нову дорогу — покаже будучнôсть. Намъ здае ся одначе, що се неможливе, бодай доти, доки члены его не зрозумѣють, що угорскй Русины не становлять окремого народу, що сили ихъ за слабй и що имъ конечно треба ввôйти въ контактъ зъ галицкими Русинами.

(„Лїт. Н. Вістник.“)

— **Віденьські** часописи доносять про чудернацьку подію, яка приключила ся оногди у Відни. В люблинський ґубернії (в Росиї) мешкав богатий властитель дібр, Рембеліньский. Єго майно цінено на кілька мілїонів рублів. Недавно Рембеліньский помер і лишив жену з двома гарними дочками. До дівчат залицяло ся немало женихів, а між іншими найчастійше навідував ся до дому Рембеліньских їх сусід 35-літний Стефан Дроецкий, властитель дібр. Дроецкий залюбив ся на смерть в молодшій дівчині п-ні Рожі, а она полюбила его неменше. Однак матір дівчини була противна їх подружю й аби увільнити ся від Дроецкого, виїхали з доньками до Відня, а звідтам мала поїхати до Швайцариї. У Відни всї трое замешкали в першорядним готели. Оногди мати повернула з доньками домів о 11. год. в ночи; перед брамою готелю п-на Рожа задержала ся хвильку, але на се нїхто не звернув увагу. Матір і доньки пішли до своїх кімнат. Рано о 9. годині п-нї Рембеліньска війшла до кімнати доньок, але молодшої не було. На столї лежав від неї лист, в якім написала: »Так довше не можу жити і опускаю вас«. Прикликано готелеву службу, а з еї зізнань показало ся, що дівчина утїкла о 5. год. рано ні з ким іншим, лише з Дроецким. Поліция, повідомлена про се, розіслала стежні листи за утїкачами, але чи се на що здасть ся, хоч би їх і найдено?

— **Месть** женщинъ бувае иногдѣ страшною. Ось примѣръ: Недалеко мѣсточка Енґлішь, Инд. живъ фармеръ Тома Фолі. Фармеръ бувъ собѣ не злый чоловѣкъ, лише мавъ ту погану привычку, що любивъ напивати ся; тодѣ робивъ дома авантуры, сваривъ ся, напаступавъ жену и т. п. Разъ зайшовъ такъ далеко, що збивъ жену до безтямы, а вôдъ сего часу она зненавидѣла его и лише ждала нагоды, абы пôмстити ся. Нагода лучила ся вскорѣ. Недавно фармеръ не вернувъ домôвъ о звычайнôй порѣ. Жена найшла его на пасовищу пяного, мовь колоду. Отъ и нагода до помсты, погадала собѣ, тай сейчасъ побѣгла до хаты, звôдки принесла шнуръ и сôль. Шнуромъ звязала ему сильно руки и ноги, а мокрою сôлью посыпала лице, шію голову и руки звязаного. По той »операціи« лишила его середъ пасовища на поталу коровъ и козъ, якй тамъ пасли ся. Другого дня найшли фармера страшно обезображеного. Коровы и козы злизали скору зъ его лиця, шіи, рукъ, а навѣть и волосе зъ головы. Жорстоку жену арештовано, а нещасный мужь боре ся зô смертію.

— **Кусень** людскои скôры выправили въ Фандъ дю Лейкъ, Вис. у фабрицѣ скôръ фірмы Rueping Leather Co. Выправлено еѣ нотайки, бо лишь наставникъ (форменъ) знавъ, зъ чого она. Скору принѣсъ до гарбарнѣ оденъ студентъ зъ медичного заведеня въ Чікаґо. Президентъ компаніи дознавшись, що она здерта зъ людины, не хотѣвъ еѣ приняти. Тодѣ студентъ удавъ ся до формена, а той потайки, розумѣесь, за кôлька доляровъ принявъ и выправивъ. Выроблена скôра зовсѣмъ подôбна до песячои.

— **По** 30 рокахъ. Федеральный судъ въ Ню Йорку выдавъ засудъ, силою якого зарядъ желѣзницѣ „Лакована“ буде спонуканый заплатити калѣцѣ Е. Діверови 30.000 доляровъ. Діверъ ще зъ дитячихъ лѣтъ, бо передъ 30 роками, ѣхавъ згаданою зелѣзницею, але въ часѣ ѣзды лучила ся катастофа, въ якôй втративъ батька, и матѣрь а самъ окалѣчѣвъ на цѣле жите. По 30 рокахъ почавъ судовою дорогою домагати ся вôдшкодованя вôдъ заряду желѣзницѣ и выгравъ справу.

Dauphin, Man. May 13, 1902.

Остереженє.

О. Заклиньский наробивши свиньства як у Dauphin і так і на провінциї своїм неморальним житем, від'їхав нині десь на іншу околицю, де его ще не знають, на клопіт і встид. Ми тут вже і так маем досить шкандалів через темноту, яка не борзо викоренить ся із нашого поневоленого народу, а тут треба встидатась ще і о. Заклиньским. Тож остерігаем читателів „Свободи“ перед о. Закл. — не уважайте на те, що він говорить, що він сякий або такий — він чоловік неморальний а більше нічого.

Р.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ

П. А. Ш. в Mayfield, Pa. — Ваше „Заявлене“, підписане кількома членами ради церковної в Мейфілд, Па., не могли ми друковати в сім числі, бо оно за довге і не є опровержением вістий з Мейфілд, які були друковані в числі попереднім, але злобним накидуванем ся на того, взглядно тих, що нам сї вісти донесли. Впрочім найліпше буде, если „Заявлене“ сего рода выдрукуете в своїм орґані.

ВСЯЧИНА.

Історня сорочки.

Сорочка, сей найконечнійший одяг, не належить до дуже старих добутків цивілізациї. З недавно виданої книжки якогось Франклина дізнаемо ся, що сорочки ношено вже вправді в XI. століттю, однак не була то ноша загалу, лише визначнійших одиниць. В XIII. століттю так сорочки, як прочий спідний одяг роблено з небіленого полотна. Женщини любовали ся в сорочках зафарбованих на кремово. Аж до XV. століття ношено сорочки лише в день, а на ніч всї скидали їх. Доперва в XVI. століттю почали спати в сорочках. Століте XV. і XVI. протеґовало біле; в висших кругах суспільности привязувано велику вагу до сего, аби мати як найдорожше біле і — щоби его як найбільше було видно. В тій цїли роблено в верхнім одягу кільканайцять розпірок на грудях, стапах, рукавах і т. д. Учений »історик« вичисляе при кінци, що ще й тепер богато диких або напів диких народів не уживають біля або доперва починають уживати.

Підморскі телеґрафи.

„Journal telegrafique“ подае виказ всїх тепер істнуючих підморских каблів (телеґрафів), так державних як приватних. Всесьвітна сїть каблів складае ся з 1.750 каблів о загальній довготї 354,547.555 кільометрів, або 190,297.441 морских миль. З сего є державних каблів 1.380 о довготї 39,851.386 км. а решта каблів належить до 30 приватних товариств. З поодиноких держав в Европі перше місце що до числа державних каблів займае Франция з 9,334.311 км., дальше йдуть: Німеччина 4,882.277 км., Анґлія 3,828.067 км., Іспанія 3,228.718 км., Італія 1,964.319 км. і Норвеґія 1,006.985 км. В иньших частях сьвіта на першім місци стоїть Япанія з 3,745.137 км., Индия анґлійска 3,305.637 км., Индия голяндска 1,657.047 км., і Кохінхіна з Тонкіном 1,432.982 км. — З приватних товариств найдовшу сїть каблів мае Eastern Telegraph Co. (в Америцї) 70,037.244 км., потім Eastern Extension Australasia and China Telegraph Co. 33,674.134 км. і иньші.

Розкопи вавилоньскої вежі.

Недалеко від мезопотамского міста Борсіпа був до недавна значний горб, котрий у доокрестних Арабів носив імя »Біра Німрод«, се значить »вежа Німрода«. На тім місци часто знаходжено старинні, вавилоньскої роботи, цеглн і ся обставина [враз з положенем горба і его назвою навела американьских археольоґів на здогад, що під земельною корою горба мусять крити ся великі руїни вавилоньскої вежі. За дозволом султана зачали вони розкопи, що дали сьвітлі результати. Відкопано справді вежу »Бабель«, враз з захованою в еї нутрі, великаньскою бібліотекою з палених цеголок, записаних »клиновими« значками. Вежа займае простір 49.000 квадратових стіп і є на 300 стіп висока. Ще тепер робить імпонуюче вражінє. Вежа збудована в той спосіб, що мае 8 поверхів, з котрих кождий висший поверх займае меншу просторонь від нисшого. З поверху на поверх ведуть просторі сходи зверху. На найвисшім поверсї була сьвятиня бога знаня, що звав ся у Вавилоньців »Небо«. В нутрі вежі — як сказано — містила ся бібліотека і богато саль. Мабуть ся вежа була центром халдейско-вавилоньского ученого духовеньства — неначе університетом, де з'їздили ся на науку навіть чужинці. Звідси і повстав людовий вавилоньский переказ про »помішанє язиків«, що в вавилоньскій мові звучить »Бабель«.

Їда для кораблів.

Кораблї, якими перевозять еміґрантів з Европи до Америки, мають величезні черева. Іногдї з'їдають они так много, наче той страшний смок в байці. На одну переїздку з Гамбурґа до Ню Йорку для 1600 пасажерів і 550 людей залоги, потреба 400 тон солодкої води, 40 тон леду, 480 кл. овочів, 3000 бутельок вина, 1650 кл. дробу, 90 бочок муки, 600 кл. баранини, 1700 тузинів яєць, 60 кл. дріжджей, 150 кл. луки шпоняпои, 370 бочок пива, 2290 кл. воловини, 227 кл. масла, 200 тузинів головок салати, 210 літрів сметанки, 900 літрів молока, 105 кл. шинки, 520 кл. вудженини, 1500 кл. вепровини, 170 мішків бульби, 900 головок капусти, 5 бочок селедців, 400 кл. соли, 10 кл. перцю і т. д. а крім того еще яко ладунок 5000 тон вугля, потрібних щоденно в 112 печах для 16 кітлів. Все так єсть обчислене, що по укінченю подорожи, еще якийсь запас лишае ся. — Треба і те додати, що підчас подорожи спокійної далеко більшвй апетит мають пасажери, чим підчас бурі. Страх ділає шкідливо і на апетит.

Кілько е женщин на сьвіті?

В Европі жіночий пол перевисшае мужеский о 3½ міліона душ. В Азиї живе 815 міл. людей, а межи ними находить ся 10 міл. мущин більше як женщин. В Африцї на 27 міл. осіб є 1 міл. мущин більше чим женщин. В Америцї живе 102 міл. населеня, а в сім числі є звиш міліон більше мущин як женщин. В Австралії на 4 міліони душ є мущин о пів міліона більше чим женщин. Загалом отже число мущин перевисшае число женщин, лише в Европі є противно. Найбільше женщин є в західних державах Европи, бо на кождих 1000 мущин припадае 1060 женщин. Найменше женщин є в Гаваю і Гонконґу, бо на кождих 1000 мущин припадае в Гаваю 533 женщин, а в Гонконґу лише 409.

N 48

Переслїдуваний католицизм.

В Бельґії, де недавно клерикально-католицкий уряд кулями відповідав на домаганя робучого люду о рівне право для всїх, було з днем 1. січня 1902 р., як подае урядова статистика, 3000 монастирів. Людей в монастирах (монахів, монахинь і пр.) було около 40.000 а майно монастирів оцінено на 600 міліонів долярів. Бідний, переслїдуваний католицизм!...

— Се бувъ бы встыдъ и ганьба, если-бъ кождый членъ „Союза“ не купивъ календара, що выдавъ „Союзъ“. Доходъ зъ календара иде до касы „Союза“.

Где есть?

Хто хоче шукати своихъ краянôвъ черезъ нашу ґазету, мусить заплатити 25 центôвъ за кожде оголошене напередъ.

— Календарь „Союза“ на рôкъ 1902 — то така книжка, котра мае вартôсть не на рôкъ, але на цѣле житє. Редакція „Свободы“ продае его по 50 центôвъ.

Глухоту

також шум в ушах лічить в найкоротшім часі. За тапу ціну. Пишіть сейчас. Всякі поясненя даром. Лічимо навіть слабости, котрі взагалі вважають невилічимими. Одинокий заклад сего рода в Америці. Руска клініка St. Louis, Mo., 933 Henrietta Str. 15 Aug 02

ДОКТОРЪ ПРАВЪ

ЮЛІЯНЪ ЧУПКА,

—адвокатъ,—

N. Main Str, Wilkes-Barre, Pa. P. O. Box 372.

Хто мае справу ґрунтову, або хоче вôдобрати грошѣ або спадокъ въ старôмъ краю, най удасть ся до адвоката Чупки, бо вôнъ бувъ адвокатомъ въ Галичинѣ.

Всѣ контракты, правнѣ папары и повномочія. Jul02

Гей Русины! чи знаете вы дорогу до дешевого и доброго купна? Она веде просто до

Юрія Хиляка

въ OLYPHANT, PA.

Вы его певно добре знаете. Въ него найдете одинокій, найдешевшій, найлучшій и наймоднѣйшій сторъ зъ убранями. Купите добре „шифкарту“ и скоро а безпечно пôшле вамъ грошѣ до старого краю. Не гадайте однакъ, що то уже все — нѣ! Вôнъ мае ще найпараднѣйшій салунъ въ мѣстѣ пôдъ назвою:

Anthracite Hotel.

Тамъ допера погостите ся, якъ въ рôдной бабки на весѣлю.

СЕМАНЪ МИТРЕНКО

готельничій

a River st., OLYPHANT, Pa.

Хочешь выпити гарнесько?
Запытай ся де Митренко?
Готель, виску, пиво мае,
Новий свѣжи доливае
6 цигара, е и галя
На митинги, на забавы:
Тамъ посидишь, погуляешь,
Вчуешь всюдо цѣкаве, —
А що выпьешь, то знай брате,
Подъ дальше, якъ у питы!

Гаврилъ Малнякъ

Гуртовный складъ (Wholesale)
20 Market st.
SHAMOKIN, PA.

Мае завеѣды на складѣ свѣже, добре пиво въ великихъ и малыхъ бочôвкахъ зъ найлучшихъ броварôвъ, горѣвки и лікеры найлѣпшого ґатунку.

Братя! замовляйте у свого!

— ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ГОТЕЛЬ —

ВАСИЛЯ ТУРКА

на Сторджесъ, Па.

Продае свѣжи трунки и добри цигара. Мае також галю — на весѣля и другі забавы.

Оліянъ Копистяньскій
(Julian Kopysciański)
421 Shamokin St., ШАМОКІНЪ, ПА.

Первородный салонъ рускій. Найлучши напитки можна ту достати, якъ: пиво на шклянки и бутельки, вина розманітого гатунку, горѣвки досконалй, цигара дуже добрй. Спѣшитъ Братя Русины до свого брата Юліяна.

Юрко А Прокоповичъ,

отробникъ, готельникъ, и Livery Stable
— Галя на митинги и забавы. —
301 Jones Str., OLYPHANT, Pa

ОДИНОКИМЪ

найлучшимъ рускимъ друкаромъ въ Америцѣ есть

ВАСИЛІЙ САРИЧЪ

517 E. 13th Str., NEW YORK, N. Y.

Онъ вамъ выготовить всякій друкарски працѣ красно и дешево, яко нигде въ Америцѣ. Онъ друкуе по руськомъ, словацкомъ и английскомъ языку: статути, бальовы тикеты, и всѣ друкы для товариствъ и людей въ потребѣ.

Адресъ: V. V. Sarych, 517 E. 13th St NEW YORK, N. Y.

Dr. F. J. Meek,
(МИКОЛАЙЧИКЪ)

СПЕЦІАЛІСТ СЛАБОСТЕЙ ЖІНОЧИХ, ДИТЯЧИХ І ВЕНЕРИЧНИХ.

3 N. Shamokin Str., SHAMOKIN, Pa. Телефон Nr. 1073

МИХАЙЛО БОСАКЪ,

Посылае грошѣ до краю въ протягу 14 днѣвъ.

Продае шифкарты такъ тано якъ и компанія въ Ню Йорку.

Продае тикеты колѣйовй до Ню Йорку.

Продае правдиву крайову палюнку и вино.

Мае голсейлъ (wholesale) на всѣ американски трунки.

Задармо потверджуе всякй паперы и дае раду, бо есть

Нотарь публичный, чоловѣкъ ретельный и честный.

M. BOSAK, Jones Str. OLYPHANT, Pa

ДІЯМЕНТОВИЙ ЕЛЕКТРИЧНИЙ ХРЕСТ,

званий також хрестомъ Вольта, зістав відкритий кілька літ тому в Австриї, а задля своїх великих прикметъ розповсюднив ся скоро в Німеччині, Франциї, Скандинаві, і других европейских краях, где нині уважають его за найсвльнїйше средство против ревматизму і других слабостей.

Електричний Діяментовий Хрест лічить руматизм мускулів і суставів, невралґію, болї в цілім тілї, нервовість, нервове ослаблене, безсонницю, пригноблене, гистерию, паралїж, трясене, удар, епілепсію, танець сьв. Віта, пальпітацию, нервовий біль голови, і всї слабости нервового системy. Его добродійний вплив видно вже по кількох годинах, хотяй часом треба на него ждати кілька днів.

Коштує долярa, при чім ґараннуе ся, що принесе стілько користи, що найлїпший електричний пояс, що коштує 15 або 25 рази тілько. Нїхто в родинї, хорий чи здоров, не повинен бути без Електричного Хреста, сего найлїпшого средства против слабостям. Пришли доляра, а ми пішлемо тобі оплачений оден Електричний Діяментовий Хрест, або 6 за 5 долярів. Тисячі листів від осіб, котрих вилїчив сей Хрест, суть достаточним доказом его сили. Ось два з них: Малам болї через много лїт; тепер есьм здорова. Діям. Елект. Хрест вилїчив мене. Кароліна М Пітерсен, Richfield, Utah. Diamond Electric Cross Co., 206 Milwaukee Ave., Chicago — Пов Панове: Вже 3 місяцї ношу Діям. Електр. Хрест. Давнїйше мав я болї в моїх плечах, так що не міг грати на скрипцї. Тепер чуюсь зовсім добре. З поважанем. W. Simon, учитель, Schaumburg, Cook Co., Ill. Марець 20, 1900.

DIAMOND ELECTRIC CROSS CO. Dept. 72,
306 Milwaukee Ave., CHICAGO, ILL.

ВЕЛИКІЙ КОМПАНІЧНЫЙ СТОРЪ

Russian Mercantile Co. Ld.

— ВЪ —

Shamokin, Pa.

327 Shamokin st.

Найбôльшій рускій компанічный сторъ въ Америцѣ. Заложеный ще въ роцѣ 1889, а теперь побôльшеный, украшеный и на ново урядженый. Новый дôмъ великій, красный, котрый компанія купила 1896 року за $18.000 доказуе, що може компанічна робота. — Всѣ розумнй Русины належать до тои компаніи, купують зô свого власного стору значить, спомагають самыхъ себе. — Мѣсячно обертае сторъ сумою $3,500.00

Заряджае нимъ:

Т. Федько.

ДАРОМ 14 ПРЕКРАСНИХ ПОДАРКІВ! НАЙБІЛЬШИЙ БАРҐЕН ПРЕДЛОЖЕННИ КОЛИНЕБУДЬ! НИЧ НЕ КОШТУЄ БАЧИТИ ТОВАР! Днесь предкладаємо одну з найлїпших годинок які продають: Правдиву Американьску 14 к. з подвійною золоченою ковертою, женьску або мужеску з Правдивим Американьским Осередком, дорогими каменями, добрим ходом R. R. ґарантовану, нїклеве викінчене, зреґулювану з письменною ґаранцією на 20 літ, що до вигляду, витревалости рівну $40 щирозолотій годинцї. Всім любителям тої класи годинки даємо в протягу найблизших 60 днів зовсім даром слідуючі красні подарки: 1 Віденьску файку з морскої пінки, з бурштином вартости $1.50; 1 Правдиву з мор. пінки циґарницю варт. 75 ц; 1 правдиву м. п. циґарничку 50 ц; 1 шкіряний капшук на тютюн 25 ц; 1 нїклове пуделко на сірники 25 ц; 1 елеґантний золотий ланцушок з Cameo Charm $1.50; 1 прекр. золочену брошку $1.00; 1 пару кульчиків з брилянтами 1.00; 1 прегарну шпильку до машлї з каменем 40 ц; 1 пару золочених спинок до маншетів 40 ц; 1 пару золочених спинок до рукавів 25 ц; 2 спинки до ковнїрика 50 ц; і 1 добру спинку на груди з красним каменем 75 ц. Годинку і 14 подарків шлемо C. O. D. $4.98 і кошта експресу з правом безплатного оглядання і відіслання назад на наш кошт єли не подобають ся. Де пїт експресового офису треба $4.98 післати зъ ордером. Хто пішле гроші з ордером дістане еще кишенковий ніж даром і всї річи оплачені реджістрованою почтою ОДНА ГОДИНКА ДАРОМ З ПОДАРКАМИ єли купиш або продаш 6. Пиши чи хочеш женьску чи хлопску годинку. До женьских годинок посилаєм 50 ц. довгий Lorgnette ланцушок вмісто Дикенса. Пиши днесь заким наш товар буде розпроданий. Адрес ATLAS JEWELRY CO., 67 Metropolitan Block, CHICAGO, ILL.

T. TALPASZ

ТЕОДОЗІЙ ТАЛПАШЪ
РУСКІЙ РЕСТАВРАТОРЪ
— и —
ГОТЕЛЬНИЧІЙ
246 Pearl Str.
Shamokin, Pa.
Недалеко рускои плебаніи.

Добрый вечеръ друже мой!
— Добрый вечерь, свате!
А куды такъ спѣшите?
— До Талпаша, брате!
Що за Талпашъ? Звôдки вôнъ?
— Та-жь краянъ нашь милый
— У него всѣ Русины
— Пôдкрѣпляють силы!...
— Що за бринддя й пиво тамъ!
— Обходить ся файно!
— Обслугуе якъ братамъ!
— Таньо надзвычайно!

Вôдъ теперь Русины зъ Simpson, Pa. и околицѣ не потребують вже ходити до чужихъ, котрй ихъ обдерали и туманили, вызыскували и смѣяли ся зъ ихъ легковѣрности. Най лишь они затямлять слѣдуюче:

ЯКИМЪ ГАВРАНЪ

ґросерникъ въ SIMPSON, PA

Се правдивый Русинъ, человѣкъ чесный и статочный (що потвердить каждый его знакомый) а все, що е въ его ґросерии, добре и не дороге. Ще одна выгода: ВÔНЪ ПÔШЛЕ ВАМЪ ГРОШѢ ДО СТАРОГО КРАЮ БЕЗПЕЧНО И СКОРО. Идѣть до него, най чужй не розживають черезъ нашою працею.

THE HOME BREWING CO.,
Shenandoah, Pa.

Вырабляе бѣле и червоне пиво, портеръ и ейлъ найлѣпшого ґатунку въ стейтѣ. Уживають лишь найлѣпшого ячменю и хмелю. Держить все чисто. — Услуга добра.

Union Beer.

Christian Schmidt, президентъ,
W. W. Rynkiewicz, секретарь.

Велика фабрика циґаровъ
ПОЛЬСКО-ЛИТОВСКОИ СПОЛКИ
въ Мт. Кармель, Па.

Въ мѣстѣ и околици знають добре сесю фабрику, бо всѣ лишь ту ордерують, а курцѣ-знатоки твердять, що лѣпшихъ циґарôвъ не найдете въ Пенсильвеніи.

Впрочѣмъ не треба хвалити, бо добре само хвалить ся. — Адресъ фабрики:

CIGAR MANUFACTUR. CO.
17-02 Mt. Carmel, Pa.

К. Файферъ,

одинокій славяньскій погребникъ въ Питсбурґу и околици.

Вынаймае вôзки и повозы на весѣля, хрестины, похороны и т. п. по дуже умѣркованой цѣнѣ.

Его офисъ лишь оденъ блакъ вôдъ рускоя церкви, 806 Carson Str., S. S. Pittsburg, Pa. 12-5

Оденъ зъ найбôльшихъ броварôвъ въ Америцѣ.

ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЕВЫЙ СПОСÔБЪ, БЕЗЪ ВСЯКИХЪ ПРИМѢШОКЪ.

Хто лишь разъ покоштуе сего пива, то иншого вже не хоче пити.

Голова вôдъ него нѣколи не болить, бо есть здорове и поживне.

НЕ ТРЕБА ЕГО ЗЪ РЕШТОЮ ХВАЛИТИ, БО ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ.

E. ROBINSON'S SONS,

LAGER BEER BREWERY,
435 to 455 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.

Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333.
NIGHT CALL 4854.

Иванъ Глова.

JOHN GLOWA

(POSTMASTER)

Excelsior, Pa.

ОДИНОКІЙ СТОРЪ НА ЦѢЛЫЙ EXCELSIOR.

Всякй потрбнй рѣчѣ до житя. якъ такожь можна купити убраня майнерскй и звычайнй.

Посылае такожь грошѣ до всѣхъ частей свѣта, скоро, тано и беспечно.

Продае шифкарты.

Не вôдъ нынѣ вже знають люде солідного Ивана Глову.

Dr. John Szlupas
421 Penn. Ave.
SCRANTON, PA.

Знаменитый лѣкаръ. Довголѣтна практика дала ему способнôсть стати добрымъ лікаремъ. Лѣчить успѣшно всякого рода хоробы. Мае такожь свою власну антику, въ котрôй выробляють ся дуже добрй и помôчнй лѣкарства.

Розмовить ся по руски, литовски, польски и по англійски. — На цѣлôй околици знають добре Шлюпаса.

МАЄШЬ КНИЖКИ ДО ОПРАВЫ?

CONDRAD LOTZ,

305 Lackawanna Ave., Scranton, Pa. оправляе книжки всѣлякого рода, хочь бы якъ розтрясенй. Также робить книжки для братствъ, церковь, бизнесменôвъ и т. д. За роботу ґарантуе.

J. BOBKOWSKI

ПРЕДПРІЄМЦЯ ПОХОРОНОВЪ.

Вынаймае такожь „керичи“ на похороны, хрестины и весѣля по дуже низькихъ цѣнахъ.

300 PEARL and MULBERRY st
SHAMOKIN PA

РЕСТАВРАЦІЯ И КАВЯРНЯ

TROMETTER'S
(Тромейтеръ)

Cor Rock & Sunbury Str., SHAMOKIN, PA.

напротивъ National Bank.

Снѣданя. Обѣды, Вечерѣ.

Въ кождôмъ часѣ можна достати такъ горячй якъ и зимнй перекуски. Потравы прилагодженй на европейскій способъ, дуже смачно. Услуга солідна. Окремй комнаты для родинъ. Найлучшй вина, пива, лікеры, горѣвки и всѣ можливй напитки. Цѣна дуже мала.

Выробляе братскй машлѣ, шапки, водзнаки, хоругвы, уніформы.

Цѣнникъ и пробки высылае даромъ.

R. H. Morgan, 21 N. Main str. SHENANDOAH, PA

P. V. OBIECUNAS,
1118 Carson str., Pittsburg, Pa.

Мае банкъ, заложеный въ 1894 р. Продае шифкарты на всѣ корабельнй лініи дуже тано.

Посылае грошѣ до всѣхъ частей свѣта дуже скоро и безпечно.

Мешкае 4 „блоки“ вôдъ рускои церкви на „Савт-Сайдъ.“ — Вже часъ перестати ходити до чужихъ, а попирати свого. — Розмовите ся зъ нимъ по руски.

B. J. Keogh.

Продае всякй напитки темперенційнй, вайсбіръ и селцеръ.

СПЕЦІЯЛЬНЙ ОРДЕРЫ НА БАЛѢ, ПИКНИКИ, ВЕСѢЛЯ И ДРУГЙ ЗАБАВЫ ДОСТАРЧАЄ СКОРО.

Офисъ: 327 E. Centre Str.
SHENANDOAH, PA.

РУСКІЙ КРАВЕЦЬ.

Въ Шамокінъ, Па. мешкае рускій кравець

ПЕТРО КУЗМИЧЪ

146 Lincoln str.

Робить вôнъ всѣлякй убраня мужескй складно и дешево.

Хто у него замовить убране, нѣколи того не пожалуе.

B. W. Woshner,

Перше-рядный складъ убраня для дѣтей и дорослыхъ, 1306 Carson Str. межи 13 а 14 улицею, S. S. Pittsburg, Pa.

Хто лишь себе и дѣточки
Хоче гарно вбрати,
Той не мусить у жидовски
Сторы заглядати:
У Войшнера все дешево
„Суты“ въ моднôмъ крою —
И вонъ певно вамъ не скаже:
„Ґевалтъ, дурный гою!“

Sep19

Одинокій

ПОГРЕБНИКЪ

на парохію руску въ Northampton, Pa. и околицю

M. F. S. Keck.

Тôлько до него удавайте ся, а вонъ всѣхъ красно и туньо обслужить.

ЧИ НЕ ЧУДЕСА ТО?

Такъ питаются люди, котори можно сказати чудеснымъ способомъ были вылѣчени отъ разныхъ тяжкихъ болѣзней.

Не чудеса то, а знаніе!

Кто терпитъ на яку нибудь болѣзнь и хоче отъ неи вылѣчитися; кто хоче надобути утрачене здоровье и силу, нехай съ вниманіемъ прочитае нижшеслѣдующи строки.

Доказано, що не каждый докторъ есть добрый лѣкарь, а дуже добрыхъ лѣкаровъ и совсѣмъ таки мало. Одинъ лѣкарь мало учился и для того многого не може роспознати; другій зновъ много учился, но мало знае, бо не мае добрыхъ способностей. Прирожденна способность, быстрый розумъ и опытность, — отъ рѣчи, котори роблятъ лѣкаря добрымъ лѣкаромъ.

Чи чули де-що про профессора Коллинса?

Розумѣется, чули, бо его слава иде по цѣлому свѣтѣ. Онъ много учился въ славныхъ университетахъ не только въ Европѣ, но и въ Америцѣ; онъ много лѣтъ робилъ разни опыты и успѣлъ въ лѣкарскомъ знанію якъ найлучше, бо природа обдарила его выпикаючою мудростью, острымъ розумомъ и великимъ талантомъ.

Теперь Профессоръ Коллинсъ есть человѣкъ славный на цѣлый свѣтъ. Не только обычни люди идутъ до него за помощью въ часѣ болѣзни, но и найлучши докторы удаются до него за порадою и поясненьемъ, коли не можутъ порозумѣти якой нибудь болѣзни.

Можно смѣло сказати, що кого онъ не вылѣчитъ, тому и никто другій не верне здоровья.

Профессоръ Коллинсъ дае поясненья докторамъ въ лабораторіи.

Той-то извѣстный и славный докторъ, щобъ якъ найлучше могъ помогти страждущому роду людскому, заложилъ лѣчебницу подъ именемъ „Professor Collins New York Medical Institute“, ч. 140 West 34th street въ Нью Іорку.

Въ той лечебницѣ получили помощь уже тысячи слабыхъ, а межи ними и многи сотки славянъ. Въ канцеляріи той лѣчебницы каждый може бачити листы отъ множества краяновъ, котори сердечными словами дякуютъ Проф. Коллинсови за то, що ихъ нѣбы якимись чудомъ вылѣчилъ отъ найтяжшихъ слабостей, въ той часъ, якъ други докторы и лѣчебницы не могли помогти имъ.

За для недостачи мѣста, подаемъ тутъ только немноги и коротши изъ тѣхъ листовъ, заслужующи упоминанья.

YOUNGSTOWN, O. 1 Sept. 1900.

Пане Профессоръ Коллинсъ!

Посылаю Вамъ свою фотографію, щобъ видѣлисте, що уже здоровый. Цѣлыхъ 5 роковъ хоровалъ я. Одинъ докторъ говорилъ, що маю ятра нездорови; другій говорилъ, що бедра менѣ затвердѣли; третій казалъ, що пузырь маю не въ порядку, и т. д. Много грошей отдалъ я на лѣкаровъ, долго былъ и въ госпиталю. Вы же одразу познали, що менѣ треба, и Ваши лѣкарства за два мѣсяцы уздоровили мене. Каждому скажу теперь, що Проф. Коллинсъ найлучшій докторъ на свѣтѣ. Съ краянскимъ поздоровленьемъ

Василь Гричъ.

YONKERS, N. Y. 3 Іюня 1900.

Милый и чтенный проф. Коллинсъ!

Вамъ вѣдомо, що былъ я дуже хорый. Малъ кашель, душило мене, тяжко дыхалъ и при томъ чулъ боли въ персяхъ. Худнулъ постоянно и уже на костякъ былъ подобный. На лѣкаровъ выдалъ до 200 д. но дармо. Не могучи мене вылѣчити, казали, що маю сухоты и мушу умерти. А теперь я здоровый и важу 185 фунтовъ. — Ваши лѣки вернули менѣ здоровье. Подяка Вамъ.

Іос. Вейнеръ.

DETROIT, Mich. 13 Авг. 1900.

Профессорови Коллинсови въ Нью-Іорку.

Высокопочтенный Пане!

Ваша слава иде далеко — широко по свѣтѣ, але якъ бы цесари да короли знали Ваши глубоки знанія та опытъ, то не давали-бъ Вамъ лѣчити худобныхъ людей, а для себе держали-бъ Васъ. Я малъ несчастье упасти со сходовъ и тяжко покалѣчитися. Малъ порушены кости и въ нутрѣ сильно повредилъ себе, и лѣкари, котри мене лѣчили, говорили, що до смерти буду слабымъ калѣкою. Вы заразъ же зробили мене здоровымъ. Шкодую, що не можу Вамъ якъ належитъ отдячити.

Вашъ на вѣки благодарный

Иванъ Пиларъ.

SCRANTON, PA. 5 Іюля 1900

Чт. Проф. Коллинсъ!

Не знаю, якъ и высказати Вамъ свою вдячность за то, що мене отъ великихъ болей освободили. Мала велики боли во всѣхъ удахъ, коло ко мене въ боку въ крыжахъ. Страшно терпѣла. Была въ краю всякихъ докторов. лѣчили мене и профессоры въ Пештѣ; але дармо. Думала уже, що и до смерти не позбавлюсь того, але когда прійшла до Америки за сыномъ, тутъ менѣ порадили еще и до Васъ удатись за помощью, що и зробила. Лѣки, котори менѣ два разы засланисте, мали той добрый учинокъ, що теперь — слава Богу! — здорова.

Съ поздоровленьемъ и почтеньемъ

Марія Корешъ.

POCAHONTAS, W. Va. 6 Мая 1900.

Милый панъ Профессоръ!

Нехай Вамъ Богъ заплатитъ за Ваше благодѣяніе. Была хора 6 роковъ, ходила по докторахъ, но они не могли помогти менѣ, бо не знали, яку слабость маю. Каждый инакше говорилъ менѣ. Уже не надѣялась и жити на свѣтѣ. Понапослѣдку захотѣла еще Васъ спробовати и слава Богу, що зробила то. Ваши медицины позбавили мене болей и теперь я толста, здорова и сильна, а люди говорятъ менѣ, що о 10 лѣтъ стала молодша.

Съ краснымъ поздоровленьемъ

Анна Ковачинъ.

PITTSBURG, Pa. 18 Мая 1900.

Славному п. проф. Коллинсу.

Вы знаете, яку тяжку и по словамъ докторовъ невылѣчиму слабость я мала. Теперь я уже легко дыхаю, нищо мене не болитъ и чую себе здоровою. Съ благодарностью признаю, що Вы вырвали мене изъ рукъ смерти, бо инакше не было-бъ менѣ помощи. Нехай Васъ преблагій Богъ Отецъ живитъ на многи и многи роки, щобъ и на дальше Вы худобнымъ помагали.

Ваша вѣрна

Жозефина Рошко.

Профессоръ Коллинсъ посылае лѣкарства по цѣлыхъ Соединенныхъ Штатахъ и Канадѣ.

Слабыи пріймаются лѣтомъ отъ 10 до 1 годины рано, а по полудню отъ 2 до 5. Въ недѣлю только отъ 10 до 1 по полудню.

Пишѣтъ о всякой рѣчи на адресъ:

Professor COLLINS New York Medical Institute

140 W. 34th St. New York City.

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ГОТЕЛЬ

Д. ГОЛОДА

38 Green str., JERSEY CITY, N.J.

Кождый Русинъ маючій яку небудь потребу въ Ню Йорку, чи въ околици, повиненъ вступити до того готелю, - бо тутъ достане найздоровшй и найтаншй напитки всякого рода и пораду, де най лучше купити шифкарту.

C. M. HATHAWAY,

агентъ вôдъ огневои асекураційнои компании.

Колентуе такожь грошѣ за рентъ. Мае два домы до ренту на Race str., три домы на продажь на Hill str., домы до меникаія або на продажь на Blakely, Olyphant, Pa.

ЦѢНА ДУЖЕ НИЗЬКА